

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น มีจุดประสงค์เพื่อทราบว่กระบวนการประชาสัมพันธ์การนำโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ไปถ่ายทอดให้เกษตรกรในระดับหมู่บ้านเป็นอย่างไร ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อโครงการนี้เป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้าง ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด เพื่อใช้ในการตั้งสมมติฐานในการวิจัย ซึ่งจะได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็นส่วน ๆ ตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 กระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น
- 4.2 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
- 4.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
- 4.4 อภิปรายผลการวิจัย

4.1 กระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น

ก่อนที่จะได้นำเสนอเกี่ยวกับกระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น จะได้นำเสนอข้อมูลและความเป็นมาของโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกระบวนการประชาสัมพันธ์ ของสำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นพอเป็นสังเขป ดังนี้

4.1.1 โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

เป็นโครงการของรัฐบาล โดยมีกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ โครงการนี้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2536 มีชื่อเรียกว่า "โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ.2536" มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนไม้ใช้สอยภายในประเทศ เนื่องจากเมื่อรัฐบาลได้ประกาศยกเลิกสัมปทานทำไม้เมื่อปี 2532 ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้เพื่อไว้ใช้สอยเป็นของตนเอง และส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาประกอบอาชีพปลูกต้นไม้เพื่อผลิตไม้สนองความต้องการภายในประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น เกษตรกรทั่วไปรู้จักโครงการนี้ว่า "โครงการ 3,000 บาท"

วัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้ในที่ดินเอกสารสิทธิ์และสิทธิครอบครองในรูปสวนป่า โดยรัฐสนับสนุนเงินทุนจำนวน 3,000 บาทต่อไร่ แบ่งจ่ายเป็นงวด ๆ เป็นรายปี ตลอดระยะเวลาการส่งเสริม 5 ปี เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 ถึงปี 2541 โครงการนี้มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ให้คำแนะนำด้านวิชาการแก่เกษตรกร โครงการประกอบด้วยสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ.2536 มีเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ โดยทั่วไปของโครงการ ได้แก่ หลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ ประเภทที่ดินเป้าหมาย จำนวนพื้นที่เป้าหมายแต่ละภาค ระยะเวลาดำเนินการ วิธีดำเนินการ หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงิน งบประมาณ และหน่วยงานรับผิดชอบ เป็นต้น

2. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า เป็นรายละเอียดของโครงการ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับที่ดิน คุณสมบัติของเกษตรกร การเข้าร่วมโครงการ การส่งเสริมและติดตามผล หลักเกณฑ์การจ่ายเงิน และหมวดเบ็ดเตล็ด เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของทางราชการสำหรับให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าดังกล่าวข้างต้น

3. บัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ใช้ปลูกในโครงการฯ

กรมป่าไม้ได้ส่งโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าให้จังหวัดต่าง ๆ ดำเนินการส่งเสริมทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2536 มีเป้าหมายดำเนินการในปีงบประมาณ 2537 รวมจำนวนเนื้อที่ 1 ล้านไร่ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเป้าหมายพื้นที่จำนวน 300,000 ไร่ โดยมอบหมายให้สำนักงานป่าไม้จังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการในระดับจังหวัด สำนักงานป่าไม้เขตเป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลืองานด้านวิชาการ พร้อมกับแต่งตั้งข้าราชการเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้

เมื่อได้ดำเนินการในระยะแรกได้เกิดปัญหาทางปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่ในการรับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ กรมป่าไม้จึงได้ประชุมป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อปรับปรุงโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเพิ่มเติม ในส่วนที่เป็นระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายเงินโครงการฯ รวมหลายครั้ง โดยลดเงื่อนไขโครงการฯ ให้น้อยลง และเพิ่มชนิดพันธุ์ไม้ปลูก เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันกรมป่าไม้ได้เร่งรัดเจ้าหน้าที่ดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรให้ได้เป้าหมายทั่วประเทศครบ 1 ล้านไร่ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายให้ป่าไม้จังหวัดทุกแห่งดำเนินการ รวมทั้งได้มีการปรับลดพื้นที่เป้าหมายให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่แต่ละจังหวัดด้วย

4.1.2 การริเริ่มโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น

เมื่อปลายเดือนตุลาคม 2536 สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้รับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจากกรมป่าไม้แจ้งให้ทราบว่า รัฐบาลได้พิจารณาเห็นชอบให้กรมป่าไม้จัดทำโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้ เพื่อสนองความต้องการการใช้ไม้ภายในประเทศและเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น จึงได้จัดทำโครงการขึ้นโดยสนับสนุนเงินทุนและปัจจัยด้านเทคนิคเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง กรมป่าไม้กำหนดพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ 16,000 ไร่

ป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้ประชุมเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบโครงการฯ เพื่อชี้แจงนโยบายและวางแผนงานให้ป่าไม้อำเภอท้องที่ดำเนินการ โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการเร่งรัดการปฏิบัติงาน ได้มอบหมายให้ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาป่าไม้รวบรวมและรายงานความก้าวหน้าโครงการแต่ละอำเภอให้ป่าไม้จังหวัดขอนแก่นทราบทุก ๆ สัปดาห์ และกำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไปสู่เกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

4.1.3 การวางแผนประชาสัมพันธ์โครงการ

การเตรียมการวางแผนประชาสัมพันธ์โครงการ ป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้มอบให้เจ้าหน้าที่จัดทำประกาศจังหวัดขอนแก่นเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ และออกคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัดและอำเภอเป็นคณะทำงานประชาสัมพันธ์โครงการฯ และกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์โครงการฯ แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือ

1) การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายนอก

เป็นส่วนที่ดำเนินการผ่านสื่อหน่วยงานรัฐและเอกชนภายนอก มีเป้าหมายการประชาสัมพันธ์ในทางกว้าง มุ่งเน้นเพื่อนำข่าวโครงการฯ ไปสู่เกษตรกรผ่านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์นิตยสาร เพื่อเชิญชวนให้เกษตรกรไปยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการฯ

2) การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายใน

เป็นส่วนที่มอบหมายให้ป่าไม้อำเภอดำเนินการ มีเป้าหมายประชาสัมพันธ์แบบเจาะลึกถึงตัวเกษตรกรผ่านสื่อบุคคล เน้นการให้รายละเอียดเนื้อหาและข้อมูลโครงการ และชักชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ โดยส่งประกาศจังหวัดขอนแก่นให้นายอำเภอทุกแห่งประชาสัมพันธ์ไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แล้วมอบหมายให้ป่าไม้อำเภอเข้าไปประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของสำนักงานป่าไม้จังหวัดออกไปสนับสนุนอีกทางหนึ่ง

4.1.4 การดำเนินการประชาสัมพันธ์

เมื่อสำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเรียบร้อยแล้ว จึงได้เริ่มดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2536 การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) **ขั้นเตรียมการ** ป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้ประชุมประจำเดือนข้าราชการป่าไม้ อำเภอและเจ้าหน้าที่สำนักงานป่าไม้จังหวัด นำเรื่องโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเข้าแจ้งให้ทราบ เนื้อหาที่แจ้งในที่ประชุมเกี่ยวกับความเป็นมา วัตถุประสงค์ พื้นที่เป้าหมาย รายละเอียดโครงการฯ ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการฯ ให้ที่ประชุมได้รับทราบ และกำชับให้ป่าไม้อำเภอเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด

2) **ขั้นดำเนินงานประชาสัมพันธ์** การดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการฯ ของสำนักงานป่าไม้จังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ในขั้นตอนการวางแผน คือ

2.1) การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายนอก

การประชาสัมพันธ์โครงการผ่านระบบงานภายนอกนี้ สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นดำเนินงานเอง มีเป้าหมายเพื่อใช้สื่อของหน่วยรัฐและเอกชนเผยแพร่ข่าวโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าไปถึงเกษตรกรให้มากที่สุด กระบวนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ มีดังนี้

2.1.1) สื่อวิทยุ งานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาป่าไม้เป็นผู้ดำเนินงาน ส่งประกาศจังหวัดขอนแก่นไปให้สถานีวิทยุจำนวน 3 แห่ง คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสถานีวิทยุ ม.ก. จังหวัดขอนแก่น ออกกระจายเสียงเชิญชวนเกษตรกรไปยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการ จัดทำบทความวิทยุเสนอผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงเชิญชวนเข้าร่วมโครงการฯ จำนวนครั้งที่กระจายเสียงเฉลี่ยประมาณเดือนละ 2 ครั้ง ต่อเนื่องกันประมาณ 6 เดือน เนื้อหาข่าวสารมุ่งเน้นการจูงใจเกษตรกร และคุณสมบัติของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฯ

2.1.2) สื่อโทรทัศน์ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาป่าไม้ร่วมกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 กรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดขอนแก่น ได้เผยแพร่โครงการในรูปแบบสไลด์ข่าวเกษตรกรโดยเชิญเกษตรกรดีเด่นของจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้นำเสนอโครงการฯ และเมื่อโครงการดำเนินการไปจนถึงขั้นตอนการจ่ายเงินกองทุนให้เกษตรกร ได้มีการเผยแพร่ข่าวโทรทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เห็นว่าโครงการฯ มีความเป็นไปได้

2.1.3) สื่อหนังสือพิมพ์ ป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้เสนอข่าวผ่านหนังสือพิมพ์ขอนแก่นนิวส์รายสัปดาห์ เนื้อหาข่าวสารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของโครงการ ความสำคัญโครงการฯ ต่อจังหวัดขอนแก่น และเชิญชวนเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นเข้าร่วมโครงการฯ

2.1.4) นิทรรศการ สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้จัดนิทรรศการเผยแพร่โครงการฯ ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ คือ การฝึกอบรม งานเทศกาลประจำปีจังหวัดขอนแก่น วันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญทางด้านป่าไม้

2.1.5) การเผยแพร่ผ่านเกษตรกรที่เข้ารับการอบรม สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้จัดฝึกอบรมเกษตรกร นักเรียน เยาวชน ในหลักสูตรต่าง ๆ และได้ฝากแจ้งข่าวโครงการฯ ไปถึงเกษตรกรเพื่อชักชวนเข้าร่วมโครงการ

2.2) การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายใน

การดำเนินงานผ่านระบบงานภายในมีเป้าหมายเพื่อเผยแพร่ข่าวไปถึงเกษตรกรผ่านหน่วยงานเครือข่ายของรัฐในระดับพื้นที่ กล่าวคือ อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ตามแนวทางนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการฯ และชักจูงเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ให้มากที่สุด ป่าไม้อำเภอจะมีบทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ และประสานงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชักจูงเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ กระบวนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการฯ ระดับ อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน มีดังนี้

2.2.1) การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ระดับอำเภอ

เมื่อป่าไม้อำเภอได้รับทราบโครงการฯ จากป่าไม้จังหวัดขอนแก่นแล้ว ป่าไม้อำเภอจึงได้ดำเนินงานประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการฯ ไปสู่เกษตรกรในท้องที่รับผิดชอบ กระบวนการดำเนินงาน มีดังนี้

(1) การประชุม ป่าไม้อำเภอได้กำหนดเนื้อหาโครงการฯ เพื่อแจ้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านในที่ประชุมประจำเดือนของอำเภอ ชาวสาวที่แจ้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาโครงการฯ หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงิน ประเภทและขนาดที่ดิน ระยะเวลาการส่งเสริม คุณสมบัติของเกษตรกร ชนิดไม้ที่ปลูกตามโครงการฯ การยื่นคำขอ และให้ขอรายละเอียดเพิ่มเติมกับป่าไม้อำเภอ ได้มอบหมายกำนันผู้ใหญ่บ้านไปรวบรวมเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฯ แจ้งให้ป่าไม้อำเภอ พร้อมกับแจกประกาศจังหวัดขอนแก่นให้ปิดประกาศในหมู่บ้าน ป่าไม้อำเภอได้กำชับกำนันผู้ใหญ่บ้านเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด

เมื่อมีการประชุมประจำเดือนของอำเภอในเดือนต่อ ๆ มา ป่าไม้อำเภอจะนำเรื่องโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเข้าไปยังในที่ประชุม บางอำเภอที่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้ดี ป่าไม้อำเภอจะแจกแบบคำขอขึ้นทะเบียนแบบ ส.ก.1 ให้ช่วยกรอกคำขอเข้าร่วมโครงการฯ เองด้วย

(2) การออกเยี่ยมหมู่บ้าน เมื่อได้แจ้งข่าวผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ป่าไม้อำเภอจึงออกตระเวนเยี่ยมหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อแจ้งข่าวโครงการฯ ให้เกษตรกรทราบด้วยตนเอง โดยประสานงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านล่วงหน้า เนื้อหาข่าวที่ให้มุ่งเน้นคุณสมบัติเกษตรกรที่ขอรับการส่งเสริม การเชิญชวนให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ในระยะเริ่มต้นโครงการฯ ป่าไม้อำเภอจะมีเวลาออกตระเวนเยี่ยมหมู่บ้านบ่อยครั้ง โดยเฉลี่ย 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ แต่หลังจากมีเกษตรกรขอเข้าร่วมโครงการฯ มากขึ้น จึงไม่มีเวลาออกเยี่ยมหมู่บ้านมากนัก เพราะมีภาระต้องออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินของเกษตรกรแต่ละราย

(3) การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ ป่าไม้อำเภอบางแห่งประสานงานกับหน่วยส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ป่าไม้เคลื่อนที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานป่าไม้เขตขอนแก่นมีรถยนต์พร้อมเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสาร เช่น ภาพยนต์ วิทยุ ภาพสไลด์ เทป และแผ่นพับ ตระเวนเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านเป็นครั้งคราว ในปีงบประมาณ 2537 ได้ออกปฏิบัติงานในหมู่บ้านท้องที่จังหวัดขอนแก่นจำนวน 12 หมู่บ้าน ๓ ละประมาณ 1-2 ชั่วโมง เนื้อหาข่าวโครงการฯ ที่เผยแพร่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปด้านป่าไม้ และจะเน้นทำความเข้าใจรายละเอียดโครงการฯ และจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ

2.2.2) การประชาสัมพันธ์ระดับตำบล/หมู่บ้าน

หลังจากได้รับทราบโครงการฯ จากการประชุมประจำเดือนที่อำเภอแล้ว กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไปถึงเกษตรกรแต่ละหมู่บ้าน โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

(1) การเผยแพร่ข่าวผ่านสภาตำบล ในระยะเริ่มต้นโครงการฯ ได้นำเรื่องโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าแฉ่งให้ที่ประชุมคณะกรรมการสภาตำบลทราบ ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมประชุมก็คือ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้รับทราบข่าวจากที่ประชุมประจำเดือนของอำเภอแล้ว กำนันซึ่งเป็นประธานสภาตำบลได้กำชับให้คณะกรรมการสภาตำบล โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านนำเรื่องโครงการฯ ไปแจ้งให้เกษตรกรทราบ และชักชวนเข้าร่วมโครงการฯ ตามที่ได้รับมอบหมายจากป่าไม้อำเภอ

(2) การเผยแพร่ข่าวผ่านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านได้รับทราบโครงการฯ จากการประชุมประจำเดือนที่อำเภอแล้ว จึงนำเรื่องโครงการฯ แจ้งให้ราษฎรทราบ ส่วนมากนิยมแจ้งข่าวผ่านหอกระจายข่าวในตอนเช้าหรือตอนค่ำ เพราะสะดวกไม่ต้องเสียเวลาเรียกประชุม เนื้อหาข่าวที่แจ้งให้ทราบเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของโครงการฯ ว่าเป็นโครงการฯ ของรัฐบาล ให้เงินสนับสนุนไร่ละ 3,000 บาท สำหรับปลูกต้นไม้ป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ของตัวเอง และบอกเชิญชวนให้ลูกบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ผู้ใหญ่บ้านได้นำประกาศของจังหวัดขอนแก่นไปติดประกาศไว้ที่ศาลากลางบ้าน บางหมู่บ้านมีพัฒนาการตำบล เกษตรตำบล และครูในหมู่บ้านพูดถึงโครงการฯ นี้ แต่เกษตรกรไม่รู้รายละเอียดมากนัก นอกจากนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านจะพูดคุยเรื่องโครงการฯ กับกลุ่มญาติ เพื่อนบ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน เนื้อหาโครงการฯ ที่พูดถึงเกี่ยวกับคุณสมบัติของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฯ และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการฯ ผู้ใหญ่บ้านได้แนะนำให้ผู้ที่มีที่ดินจำนวนมาก เข้าร่วมโครงการฯ ด้วย

3) การติดตามงาน

หลังจากสำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าผ่านระบบสายงานภายนอกและภายในดังกล่าวแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานประชาสัมพันธ์ตามระบบสายงานภายในจังหวัด และอำเภอได้ดำเนินการติดตามผล ดังนี้

3.1) ระดับจังหวัด

สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้ให้ป่าไม้อำเภอรายงานความก้าวหน้าการประชาสัมพันธ์และแจ้งจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ที่ประชุมทราบทุกเดือน หากอำเภอใดต้องการการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ จังหวัดจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปช่วยประชาสัมพันธ์ของอำเภอ

3.2) ในระดับอำเภอ

เมื่อได้แจ้งข่าวโครงการฯ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทราบในที่ประชุมประจำเดือนแล้ว ป่าไม้อำเภอได้ออกตระเวนเยี่ยมตามหมู่บ้านเพื่อติดตามผลการประชาสัมพันธ์โครงการฯ กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในระยะเริ่มต้นโครงการฯ ป่าไม้อำเภอจะมีเวลาออกไปติดตามผลทุก ๆ สัปดาห์ แต่หลังจากที่มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ มากขึ้น ทำให้การติดตามผลตามหมู่บ้านทำได้น้อยลงเป็น 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง นอกจากนี้ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในระดับอำเภอ ได้แก่ ไม่มีงบประมาณ ขาดยานพาหนะและเจ้าหน้าที่ ทำให้การประชาสัมพันธ์ทำได้ไม่ครบทุกหมู่บ้าน

4) ผลการประชาสัมพันธ์

4.1) ผลการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายใน หลังจากได้มีการประชุมประจำเดือนกำนันผู้ใหญ่บ้านแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เริ่มให้ความสนใจโครงการฯ มากขึ้นเป็นลำดับ แต่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านบางแห่งมีความรู้สึกไม่ค่อยจะมั่นใจในโครงการฯ นี้เพราะไม่ทราบว่าเหตุใดรัฐบาลจึงช่วยเหลือเงินแก่เกษตรกรแบบให้เปล่าโดยไม่เรียกคืนแต่ก็เริ่มมั่นใจโครงการฯ นี้เพราะเป็นโครงการฯ ของรัฐบาล เมื่อเริ่มต้นโครงการฯ ระยะแรก กำนันผู้ใหญ่บ้านบางแห่งได้นำข้อสงสัยของราษฎรย้อนกลับไปซักถามป่าไม้อำเภออยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมลสิทธิ์ของไม้ที่ปลูกจะเป็นของใคร รัฐบาลจะสนับสนุนเงินปลูกป่าจริงหรือไม่ หลังจากปลูกต้นไม้แล้วรัฐจะยึดเอาที่ดินกลับคืนเป็นของรัฐหรือไม่ ไม้ที่จะปลูกตามโครงการมีชนิดอะไรบ้าง การเตรียมหลักฐานเพื่อยื่นเข้าร่วมโครงการ แหล่งกล้าไม้จะจัดหาได้จากที่ใด มีกำนันผู้ใหญ่บ้านบางแห่งได้ถามย่ำถึงโครงการนี้ว่ามีความเป็นไปได้จริงหรือไม่เนื่องจากเกษตรกรบางกลุ่มสงสัยว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ที่รัฐจะให้เงินช่วยเหลือเกษตรกรแบบให้เปล่า ๆ โดยที่ไม่เรียกเอาเงินคืน ที่ผ่านมายังไม่เคยมีโครงการอย่างนี้มาก่อน ป่าไม้อำเภอจึงออกไปประชุมพบปะทำความเข้าใจกับราษฎรถึงในหมู่บ้าน

บทบาทและท่าทีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นับว่ามีส่วนทำให้เกษตรกรได้รับทราบโครงการดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำที่มีที่ทำการในหมู่บ้าน ๗ ที่อยากจะเข้าร่วมโครงการฯ นี้ เนื่องจากสภาพฝนแล้งติดต่อกันหลายปี ทำให้ทำนาไม่ค่อยได้ผล มักจะกระตือรือร้นนำข่าวโครงการไปเล่าสู่ลูกบ้านและเครือญาติ แล้วรวบรวมรายชื่อผู้จะเข้าร่วมโครงการฯ ไปส่งให้ป่าไม้อำเภอและนัดหมายวันไปยื่นคำขอที่อำเภอ รวมทั้งเป็นธุระนำเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบแปลงที่ดิน

สำหรับเกษตรกรกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มักจะไม่ค่อยสนใจโครงการฯ มากนัก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกิน แต่ยังไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย บางรายมีที่ทำกินขนาดเล็ก ไม่เหลือพอที่จะนำไปเข้าโครงการฯ ปลูกป่า บางรายบอกว่าดินเค็ม ปลูกพืชอะไรไม่ได้ บางรายคิดหนี้ผูกพันกับเจ้าของเงินทุน เช่น โรงงานน้ำตาล เจ้าของลานมันสาละหลัง บางรายเป็นเพราะมีขนาดที่ดินจำกัด ต้องอาศัยทำนาไม่ต้องการปลูกพืชอย่างอื่น บางรายไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเนื่องจากพ่อแม่ยังไม่แบ่งแยกมรดกให้ ต้องอาศัยทำกินร่วมกับพ่อแม่ จึงไม่อยากจะเข้าร่วมโครงการฯ ในขณะนี้ เพราะไม่แน่ใจว่าจะได้รับส่วนแบ่งมรดกที่ดินแปลงไหน

นอกจากนี้เกษตรกรบางรายบอกว่ามีปัญหาไม่สามารถจัดหากล้าไม้ได้แม้จะเคยยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการแล้วก็ไปขอก่อนตัวออกในภายหลังก็มี และที่มีปัญหามากที่สุดก็คือไม่มีเงินลงทุนซื้อกล้าไม้และเตรียมพื้นที่ปลูกก่อน

มีเกษตรกรบางกลุ่มที่รอทางราชการจัดสรรที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 อยากจะเข้าร่วมโครงการแต่ยังไม่มีหลักฐานที่ดินไปยื่นคำขอ เนื่องจากทางราชการสั่งระงับการออกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. อยู่ เกษตรกรบางรายเห็นว่าปลูกไม้ยูคาลิปตัสดีกว่าไม้ที่กำหนดให้ปลูกตามโครงการฯ นี้เพราะเป็นไม้โตเร็วขึ้นได้ทุกแห่งแม้ดินเลวและในที่แห้งแล้ง ไม้ยูคาลิปตัสตัดขายได้ง่าย ไม่ต้องห่วงเรื่องตลาด

เกษตรกรที่มีที่ดินจำนวนมาก ๆ แต่ยังไม่เข้าร่วมโครงการในปีแรก เนื่องจากไม่แน่ใจว่าโครงการนี้จะได้รับเงินช่วยเหลือจริงหรือไม่ จึงอยากจะรอดูท่าทีจากกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการแล้วในปีก่อน เมื่อเห็นว่าได้รับเงินจริงก็จะเข้าร่วมโครงการในปีต่อไป บางรายได้เข้าร่วมโครงการแล้วแต่ยังไม่ครบเนื้อที่ 50 ไร่ ยังมีที่ดินเหลือก็จะยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการในปีหน้าอีก

4.2) ผลจากการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายนอก ผ่านสื่อของรัฐและเอกชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และผู้รับการอบรม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อดังกล่าวค่อนข้างน้อย แต่มีเกษตรกรบางกลุ่มได้รับทราบข่าวนี้ทางวิทยุแต่ไม่มากนัก สำหรับข่าวผ่านสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์มีค่อนข้างน้อย ข่าวที่ได้รับทราบจากสื่อดังกล่าวทราบแต่เพียงว่ารัฐบาลให้เงินช่วยเหลือเกษตรกรไร่ละ 3,000 บาท เพื่อปลูกต้นไม้ในที่ดินของตนเอง ผู้ใดสนใจเข้าร่วมโครงการฯ ให้ไปยื่นคำขอกับป้าน้ำอำเภอท้องที่ ส่วนรายละเอียดและขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการฯ ไม่ทราบเลย เมื่อทราบข่าวโครงการในระยะแรกเกษตรกรมีความรู้สึกไม่ค่อยแน่ใจโครงการฯ นี้ เพราะไม่ทราบเหตุผลว่าทำไมรัฐบาลจึงให้เงินช่วยเหลือโดยไม่เรียกคืน ยังไม่เคยเห็นมาก่อนว่ารัฐจะช่วยเหลือเกษตรกรในลักษณะเช่นนี้ หรืออาจเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรปลูกต้นไม้เต็มพื้นที่แล้วรัฐจะยึดเอาที่ดินคืน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ก็สนใจโครงการนี้เพราะมีเงินทุนสนับสนุน

5) การเสนอปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

หลังจากที่ปลูกต้นไม้เสร็จแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ได้เข้าร่วมโครงการแล้วได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคผ่านไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเสนอถึงป่าไม้อำเภอให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้เกษตรกรบางกลุ่มก็แจ้งปัญหาและความต้องการให้ป่าไม้อำเภอและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ของจังหวัดได้ทราบโดยตรง กล่าวคือ

5.1) ปัญหาเรื่องกล้าไม้ ในปีต่อ ๆ ไปเกษตรกรอยากให้ทางราชการจัดหากล้าไม้ให้ เพราะเป็นภาระหนักสำหรับเกษตรกรในการหากกล้าไม้เอง หากจัดกล้าไม้ฟรีก็จะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรยิ่งขึ้น การปลูกต้นไม้ก็จะได้ดี

5.2) สภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง ฝนตกทิ้งช่วง ทำให้ต้นไม้ที่ปลูกไว้ตายเป็นจำนวนมาก ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหากล้าไม้ปลูกซ่อมเพิ่ม

5.3) เงินทุน เกษตรกรไม่มีเงินลงทุนล่วงหน้า เนื่องจากต้องออกทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเตรียมพื้นที่ปลูกและซื้อกล้าไม้ไปก่อน กว่าจะได้รับเงินช่วยเหลือตามโครงการฯ ต้องรอจนถึงสิ้นปี

5.4) การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ในหมู่บ้านที่มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวนมาก อยากให้ทางราชการช่วยเหลือในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกต้นไม้ตามโครงการนี้ เพื่อที่เกษตรกรจะได้แลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน ตลอดจนให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม และอยากให้ทางราชการจัดหน่วยปราบศัตรูพืชไปฉีดพ่นยาต้นไม้ที่ถูกแมลงทำลายปีละ 1-2 ครั้ง

5.5) การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ เกษตรกรบางอำเภอบอกว่าในปีต่อ ๆ ไปเมื่อมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการมากขึ้นเกรงว่าจะมีปัญหาความล่าช้า เพราะมีเจ้าหน้าที่น้อย บางอำเภอมีป่าไม้อำเภอคนเดียวและต้องเดินทางไปดูแลงานอำเภออื่นด้วย จึงอยากให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอประจำครบทุกอำเภอ

หลังจากเกษตรกรปลูกต้นไม้เสร็จแล้ว สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้นัดหมายเกษตรกรผ่านป่าไม้อำเภอ ให้เดินทางไปรับเงินปลูกป่าที่สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ประจำจังหวัดได้ประชุมชี้แจงและทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาให้เกษตรกรได้รับทราบอีกครั้งหนึ่ง ประเด็นสำคัญในการประชุมคือ กาชับให้เกษตรกรหมั่นดูแลต้นไม้ที่ปลูกไว้ให้ดี เพื่อจะได้รับการพิจารณาจ่ายเงินกองทุนตามเงื่อนไขโครงการฯ ในปีต่อ ๆ ไปอีก และได้ขอความร่วมมือไปยังชนเกษตรกรในหมู่บ้านให้เข้าร่วมโครงการนี้ในปีต่อไปให้มากขึ้น

4.2 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

จากที่ได้กล่าวถึงกระบวนการประชาสัมพันธ์ของจังหวัดขอนแก่นเพื่อนำโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าแจ้งให้เกษตรกรทราบแล้ว ทำให้ทราบว่าเกษตรกรของจังหวัดขอนแก่นได้รับข่าวสารของโครงการฯ เป็นอย่างไร ปรากฏว่าในขั้นปีที่เริ่มโครงการฯ มีเกษตรกรส่วนหนึ่งได้แสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการฯ ดังกล่าว และมีเกษตรกรบางรายไม่เข้าร่วมโครงการฯ จึงทำให้เกิดความสนใจว่า เกษตรกรจังหวัดขอนแก่น มีคุณลักษณะทั่ว ๆ ไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างไร และเกษตรกรดังกล่าวมีความคิดเห็นต่อโครงการฯ นี้เป็นอย่างไร และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ และไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นต่อเนื้อหาและเงื่อนไขโครงการฯ แต่ละประเด็นอย่างไรบ้าง รายละเอียดผลการศึกษามี ดังต่อไปนี้

4.2.1 ลักษณะทั่วไปของประชากรเป้าหมาย

ลักษณะทั่วไปของประชากรเป้าหมาย เป็นการศึกษากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น จากกลุ่มเกษตรกรจำนวน 343 ราย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ เกษตรกรกลุ่มที่ได้ขอเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าแล้วจำนวน 221 ราย และเกษตรกรที่ไม่ได้ยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 122 ราย โดยกำหนดให้หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนของครอบครัว ซึ่งเป็นระดับปัจเจกบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังนี้

เกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.6 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 36.4 เกษตรกรมีอายุน้อย (23-48 ปี) จำนวนร้อยละ 51.0 และอายุมาก (49-91 ปี) มีอยู่จำนวนร้อยละ 49.0 อายุเฉลี่ยของเกษตรกรเท่ากับ 48.8 ปี ระดับการศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีถึงร้อยละ 76.4 รองลงมาจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 9.9 จบสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 7.0 และไม่จบการศึกษาเลย จำนวนร้อยละ 6.7

เกี่ยวกับสถานภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 79.3 และไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย ร้อยละ 20.7 โดยที่เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. มีถึงร้อยละ 52.8 รองลงมาเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฅนปากหญ้า ร้อยละ 49.0 และกลุ่มเกษตรกร มีร้อยละ 11.7 เกษตรกรส่วนใหญ่จะเข้าร่วมเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งมีอยู่

ถึง ร้อยละ 29.4 สำหรับการฝึกอบรม มีเกษตรกรเคยผ่านการเข้าร่วมฝึกอบรม ร้อยละ 63.6 และไม่เคยเข้ารับการอบรมใด ๆ เลยมีจำนวน ร้อยละ 36.4 โดยที่เกษตรกรที่เคยได้เข้าร่วมการอบรมจำนวน 1-2 ครั้ง มีอยู่จำนวนร้อยละ 30.0 อบรมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป มีอยู่จำนวนร้อยละ 15.2 และเคยผ่านการอบรมจำนวน 3-4 ครั้งมีร้อยละ 14.6 โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเพาะปลูก ร้อยละ 20.7 เกี่ยวกับด้านความมั่นคงร้อยละ 13.7 และเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 12.5 ดังปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตรส่วนของเกษตรกรที่ใช้ศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. การได้รับการอบรม และ จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม

คุณลักษณะ	ร้อยละ
1. เพศ (N = 343)	
ชาย	63.6
หญิง	36.4
รวม	100.0
2. อายุ (N = 343)	
น้อย	51.0
มาก	49.0
รวม	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	48.8
3. ระดับการศึกษา (N = 343)	
ไม่ได้รับการศึกษา	6.7
ป.1 - ป.6	76.4
ม.1 - ม.6	9.9
สูงกว่า ม.6	7.0
รวม	100.0

ตารางที่ 2 อัตราส่วนของเกษตรกรที่ใช้ศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ช.ก.ส. การได้รับการอบรม และ จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม (ต่อ)

คุณลักษณะ	ร้อยละ
4. สถานภาพทางสังคม (N = 343)	
เป็นสมาชิกกลุ่ม	79.3
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	20.7
รวม	100.0
5. การเป็นสมาชิกกลุ่ม ช.ก.ส.	
ไม่เป็น	47.2
เป็น	52.8
รวม	100.0
6. การได้รับการอบรม (N = 343)	
เคยได้รับการอบรม	63.6
ไม่เคยได้รับการอบรม	36.4
รวม	100.0
7. จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม (N = 343)	
ไม่เคยรับการอบรม	36.4
1-2 ครั้ง	30.0
3-4 ครั้ง	14.6
5-6 ครั้ง	3.8
มากกว่า 6 ครั้ง	15.2
รวม	100.0
เฉลี่ย	1.3

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรายได้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 53,289.45 บาท เป็นกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 1,000-33,000 บาท ร้อยละ 67.1 รองลงมา เป็นกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 33,001-66,000 บาท มีร้อยละ 16.6 และระหว่าง 66,001-988,999 บาท มีร้อยละ 16.3 ตามลำดับ

สำหรับขนาดที่ดินถือครอง พบว่า เกษตรกรมีที่ดินถือครองเฉลี่ยจำนวน 38.54 ไร่ โดยเป็นกลุ่มที่มีที่ดินถือครองระหว่าง 2-40 ไร่ มีอยู่ ร้อยละ 69.3 และตั้งแต่ 41 ไร่ ขึ้นไปมี ร้อยละ 30.7 ซึ่งในจำนวนดังกล่าวมีเกษตรกร 1 รายที่ดินถือครองสูงสุดถึง 771 ไร่

การใช้ประโยชน์จากไม้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากไม้ตั้งแต่ 3 ประเภท ขึ้นไป มีร้อยละ 58.2 กลุ่มที่ใช้้น้อย ร้อยละ 41.8

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.4 คนต่อครัวเรือน โดยที่เป็นกลุ่มที่มีแรงงานจำนวนน้อย (0-2 คน) มีอยู่ร้อยละ 35.9 และจำนวน มาก (3-12 คน) มีอยู่ร้อยละ 64.1

บุคลิภาพ พบว่า เกษตรกรมีบุคลิภาพแบบปิดบัง ร้อยละ 39.5 แบบเปิดเผย ร้อยละ 60.5 ดังมีรายละเอียด ปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อัตราส่วนของเกษตรกรที่ใช้ศึกษา จำแนกตาม รายได้ ขนาดที่ดินถือครอง การใช้ประโยชน์จากไม้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน และบุคลิภาพกับการเข้าร่วมโครงการฯ

คุณลักษณะ	ร้อยละ
1. รายได้ต่อปี (N = 343)	
น้อย (1,000-33,000 บาท/ปี)	67.1
ปานกลาง (33,001-66,000 บาท/ปี)	16.6
มาก (66,001-988,999 บาท/ปี)	16.3
รวม	100.0
รายได้เฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	53,289.45
2. ขนาดที่ดินถือครอง (N = 343)	
น้อย (2-40 ไร่)	69.3
มาก (41-771 ไร่)	30.7
รวม	100.0
ขนาดที่ดินโดยเฉลี่ย (ไร่)	38.54
ขนาดที่ดินสูงสุด	771.0
3. การใช้ประโยชน์จากไม้ (N = 343)	
มาก (ตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป)	58.2
น้อย (0-2 ประเภท)	41.8
รวม	100.0
4. จำนวนแรงงานในครัวเรือน (N = 343)	
น้อย (0-2 คน)	42.8
มาก (3-12 คน)	57.2
รวม	100.0
แรงงานในครัวเรือนโดยเฉลี่ย	3.4
5. บุคลิภาพ (N = 343)	
แบบปิดบัง	39.5
แบบเปิดเผย	60.5
รวม	100.0

ช่องทางข่าวสาร พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน ร้อยละ 17.5 ไม่ได้รับข่าว ร้อยละ 82.5 สำหรับสื่อบุคคล เกษตรกรทราบข่าว ร้อยละ 54.8 และไม่ทราบข่าว ร้อยละ 45.2 สื่อมวลชนและสื่อบุคคล ไม่ได้รับข่าวสาร ร้อยละ 69.9 ได้รับข่าว ร้อยละ 30.1 ข่าวจากสื่อมวลชนที่ได้รับมากที่สุด คือ จากโทรทัศน์ ร้อยละ 33.4 วิทยุ ร้อยละ 11.7 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 2.9 ได้รับจากสื่อบุคคลมากที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 60.9 ป่าไม้อำเภอ ร้อยละ 18.1 และเพื่อนบ้าน ร้อยละ 3.5 จำนวนความถี่ที่ได้รับข่าวสารในรอบ 1 เดือน พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสาร 0-2 ครั้ง ร้อยละ 67.3 จำนวน 3-5 ครั้ง ร้อยละ 24.5 และจำนวน 6 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 8.2 ดังมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อัตราส่วนของเกษตรกรที่ใช้ศึกษา จำแนกตาม การได้รับข่าวสารจาก สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อมวลชนและสื่อบุคคล สื่อมวลชนที่ได้รับมากที่สุด สื่อบุคคลที่ได้รับมากที่สุด และความถี่ที่ได้รับข่าวสาร

คุณลักษณะ	ร้อยละ
1. การได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน (N = 343)	
ไม่ได้รับข่าว	82.5
ได้รับข่าว	17.5
รวม	100.0
2. การได้รับข่าวสารจากสื่อบุคคล (N = 343)	
ไม่ได้รับข่าว	45.2
ได้รับข่าว	54.8
รวม	100.0
3. การได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลรวมกัน (N = 343)	
ไม่ได้รับข่าว	69.9
ได้รับข่าว	30.1
รวม	100.0

ตารางที่ 4 อัตราส่วนของเกษตรกรที่ใช้ศึกษา จำแนกตาม การได้รับข่าวสารจาก สื่อมวลชน
 สื่อบุคคล สื่อมวลชนและสื่อบุคคล สื่อมวลชนที่ได้รับมากที่สุด สื่อบุคคลที่ได้รับมาก
 ที่สุด และความถี่ที่ได้รับข่าวสาร (ต่อ)

คุณลักษณะ	ร้อยละ
4. สื่อมวลชนที่ได้รับมากที่สุด (N = 343)	
ไม่ได้รับข่าว	50.2
วิทยุ	11.7
โทรทัศน์	33.4
วิ.ดิ.โฮ	0.3
หนังสือพิมพ์	2.9
โบสเตอร์	1.5
รวม	100.0
5. สื่อบุคคลที่ได้รับมากที่สุด (N = 343)	
ไม่ได้รับข่าว	11.1
สมาชิกในครอบครัว	2.0
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	60.9
ผู้นำเกษตรกร	2.9
ญาติ	1.2
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	18.1
เพื่อนบ้าน	3.8
รวม	100.0
6. ความถี่ที่ได้รับข่าวสารในรอบ 1 เดือน (N = 343)	
0 - 2 ครั้ง	67.3
3 - 5 ครั้ง	24.5
6 ครั้งขึ้นไป	8.2
รวม	100.0
เฉลี่ย	2.1

4.2.2 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจ่านกตาม คุณลักษณะด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

หลังจากที่ได้ทราบคุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว เมื่อมีโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเกิดขึ้นในจังหวัดขอนแก่นจึงทำให้เป็นที่น่าสนใจว่า เกษตรกรซึ่งมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าอย่างไร มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จานนถามคุณลักษณะของเกษตรกรเป็นอย่างไร เพื่อที่จะทราบว่าเกษตรกรประเภทใดบ้างที่มีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ในการศึกษานี้ แบ่งระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า เป็น 2 ระดับ คือ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย สำหรับคุณลักษณะด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรใช้ตัวแปรจำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม บุคลิกภาพ รายได้ต่อปี ขนาดที่ดินถือครอง การใช้ประโยชน์จากไม้ และจำนวนแรงงานในครัวเรือน

1) อายุกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษา ได้แบ่งอายุกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 23-48 ปี เป็นกลุ่มอายุน้อย มีจำนวน 162 คน และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 49-91 ปี เป็นกลุ่มอายุมากมีจำนวน 177 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความคิดเห็น (N = 339)

ระดับความคิดเห็น	อายุ	
	น้อย	มาก
ไม่เห็นด้วย	44.4	41.2
เห็นด้วย	55.6	58.8
รวม	100.0 (162)	100.0 (177)

จากตารางที่ 5 พบว่า เกษตรกรที่มีอายุมากมีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยกับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่ามากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย คิดเป็นร้อยละ 58.8 และ 55.6 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วย พบว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อย มีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก คิดเป็นร้อยละ 44.4 และ 41.2 ตามลำดับ

2) ระดับการศึกษากับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษาได้แบ่งระดับการศึกษาเป็น 4 ระดับ คือ กลุ่มที่ไม่จบชั้นการศึกษา มีจำนวน 23 คน กลุ่มจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 260 คน กลุ่มจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 32 คน และกลุ่มที่จบสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 24 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความคิดเห็น (N = 339)

ระดับความคิดเห็น	ระดับการศึกษา			
	ไม่จบการศึกษา	ป.1-6	ม.1-6	สูงกว่า ม.6
ไม่เห็นด้วย	65.2	39.2	34.4	70.8
เห็นด้วย	34.8	60.8	65.6	29.2
รวม	100.0(23)	100(260)	100(32)	100(24)

จากตารางที่ 6 พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยกับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมา คือ เกษตรกรกลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6, ไม่จบการศึกษา และจบสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 60.8, 34.8 และ 29.2 ตามลำดับ

3) สถานภาพทางสังคมกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษาได้แบ่งจำนวนกลุ่มที่เกษตรกรเป็นสมาชิก 2 กลุ่ม คือ สถานภาพทางสังคมต่ำ (เป็นสมาชิก 1 กลุ่ม) มีจำนวน 172 คน และสถานภาพทางสังคมสูง (เป็นสมาชิกตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป) มีจำนวน 167 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับระดับความคิดเห็น (N = 339)

ระดับความคิดเห็น	สถานภาพทางสังคม	
	ต่ำ	สูง
ไม่เห็นด้วย	40.1	45.5
เห็นด้วย	59.9	54.5
รวม	100 (172)	100 (167)

จากตารางที่ 7 พบว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยกับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์มมากกว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมสูง คิดเป็นร้อยละ 59.9 และ 54.5 ตามลำดับ และพบว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมสูง มีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ คิดเป็นร้อยละ 45.5 และ 40.1 ตามลำดับ

4) จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษานี้ได้แบ่งจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมออกเป็น 3 ระดับ คือ น้อย (0-2 ครั้ง) มีจำนวน 224 คน ปานกลาง (3-5 ครั้ง) มีจำนวน 63 คน และมาก (ตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป) มีจำนวน 52 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 8 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมกับระดับความคิดเห็น (N=339)

ระดับความคิดเห็น	จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
ไม่เห็นด้วย	43.3	42.9	40.4
เห็นด้วย	56.7	57.1	59.6
รวม	100 (224)	100 (63)	100 (52)

จากตารางที่ 8 พบว่า เกษตรกรที่ได้รับการอบรมมาก มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์มมากที่สุด คือ ร้อยละ 59.6 รองลงมาเป็นเกษตรกรที่ได้รับการอบรมปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ 57.1 และ 56.7 ตามลำดับ และพบว่า เกษตรกรที่ได้รับการอบรมน้อย มีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา คือ เกษตรกรที่ได้รับการอบรมปานกลาง และอบรมมาก คิดเป็นร้อยละ 42.9 และ 40.4 ตามลำดับ

5) บุคลิกภาพกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษาค้างนี้ได้แบ่งบุคลิกภาพเป็น 2 ลักษณะ คือ บุคลิกภาพแบบปิดบัง (กำหนดค่าคะแนนแล้ว) มีจำนวน 134 คน และบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (กำหนดค่าคะแนนแล้ว) มีจำนวน 205 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับระดับความคิดเห็น (N = 339)

ระดับความคิดเห็น	บุคลิกภาพ (กำหนดค่าคะแนนแล้ว)	
	แบบปิดบัง	แบบเปิดเผย
ไม่เห็นด้วย	56.0	34.1
เห็นด้วย	44.0	65.9
รวม	100 (134)	100 (205)

จากตารางที่ 9 พบว่า เกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยกับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์มมากกว่า เกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง คิดเป็นร้อยละ 65.9 และ 44.0 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง คิดเป็นร้อยละ 56.0 และ 34.1 ตามลำดับ

6) รายได้ต่อกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษานี้ ได้แบ่งรายได้ต่อกออกเป็น 3 ระดับคือ รายได้ระหว่าง 1,000-33,000 บาทต่อปี เป็นผู้มียาได้ต่ำ มีจำนวน 227 คน รายได้ระหว่าง 33,001-66,000 บาทต่อปี เป็นผู้มียาได้ปานกลาง มีจำนวน 56 คน และรายได้ระหว่าง 66,001-988,999 บาทต่อปี เป็นผู้มียาได้สูง มีจำนวน 56 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อกับระดับความคิดเห็น (N = 339)

ระดับความคิดเห็น	รายได้ต่อก		
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ไม่เห็นด้วย	40.5	33.9	60.7
เห็นด้วย	59.5	66.1	39.3
รวม	100 (227)	100 (56)	100 (56)

จากตารางที่ 10 พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้ปานกลาง มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมา เป็นเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ และรายได้สูง คิดเป็นร้อยละ 59.5 และ 39.3 ตามลำดับ

และพบว่า เกษตรกรที่มีรายได้สูงมีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาคือ เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ และรายได้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.5 และ 33.9 ตามลำดับ

7) ขนาดที่ดินถือครองกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งขนาดที่ดินถือครองเป็น 2 ระดับคือ ขนาดเล็ก (1-40 ไร่) มีจำนวน 235 คน และขนาดใหญ่ (41-771 ไร่) มีจำนวน 104 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 11 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดที่ดินถือครองกับระดับความคิดเห็น (N = 339)

ระดับความคิดเห็น	ขนาดที่ดินถือครอง	
	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่
ไม่เห็นด้วย	44.3	39.4
เห็นด้วย	55.7	60.6
รวม	100 (235)	100 (104)

จากตารางที่ 11 พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่มีขนาดที่ดินถือครองขนาดใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในเชิงเห็นด้วยมากกว่า เกษตรกรที่มีขนาดถือครองขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 60.6 และ 55.7 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่มีขนาดที่ดินถือครองขนาดเล็กมีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่า เกษตรกรที่มีขนาดที่ดินถือครองขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 44.3 และ 39.4 ตามลำดับ

8) การใช้ประโยชน์จากไม้กับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการใช้ประโยชน์จากไม้ออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับใช้ประโยชน์น้อย (1-2 ประเภท) มีจำนวน 139 คน และระดับการใช้ประโยชน์มาก (3-5 ประเภท) มีจำนวน 199 คน ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 12 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์จากไม้กับระดับความคิดเห็น (N = 338)

ระดับความคิดเห็น	ระดับการใช้ประโยชน์จากไม้	
	น้อย	มาก
ไม่เห็นด้วย	46.8	40.2
เห็นด้วย	53.2	59.8
รวม	100 (139)	100 (199)

จากตารางที่ 13 พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการใช้ประโยชน์จากไม้มากจะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ น้อย คิดเป็นร้อยละ 59.8 และ 53.2 ตามลำดับ

และพบว่า เกษตรกรที่มีระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ น้อยมีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ มาก คิดเป็นร้อยละ 46.8 และ 40.2 ตามลำดับ

9) แรงงานในครัวเรือนกับระดับความคิดเห็น

ในการศึกษานี้ได้แบ่งจำนวนแรงงานในครัวเรือนออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับน้อย (0-2 คนต่อครัวเรือน) มีจำนวน 122 คน และระดับมาก (3-12 คนต่อครัวเรือน) มีจำนวน 217 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 13 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในครัวเรือนกับระดับความคิดเห็น (N=339)

ระดับความคิดเห็น	จำนวนแรงงานในครัวเรือน	
	น้อย	มาก
ไม่เห็นด้วย	45.9	41.0
เห็นด้วย	54.1	59.0
รวม	100 (122)	100 (217)

จากตารางที่ 13 พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากจะมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์มมากกว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อย คิดเป็นร้อยละ 59.0 และ 54.1 ตามลำดับ และพบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยมีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมาก คิดเป็นร้อยละ 45.9 และ 41.0 ตามลำดับ

4.2.3 การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจําแนกตามระดับความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาและเงื่อนไขของโครงการ

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งเนื้อหาและเงื่อนไขโครงการฯ ออกตามประเด็นหัวข้อที่กำหนดไว้ในโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ.2536 ออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ หลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ พื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการ วิธีดำเนินการ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่า หน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการเบิกจ่ายเงิน และการส่งเสริมติดตามผลและความเห็นอื่น ๆ สำหรับลักษณะกลุ่มเกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการฯ และกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ จากจำนวน 339 คน ผลการศึกษามีดังนี้

1) ระดับความคิดเห็นประเด็นหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์โครงการฯ กับการเข้าร่วมโครงการฯ

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นประเด็นหลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์โครงการฯ (โดยกำหนดค่าเป็นคะแนน) ออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน 0-10) มีจำนวน 185 คน และเห็นด้วย (ค่าคะแนน 11-12) มีจำนวน 154 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 14 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นประเด็นหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์โครงการฯ กับการเข้าร่วมโครงการฯ (N=339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	33.0	37.0
เข้าร่วม	67.0	63.0
รวม	100 (185)	100 (154)

จากตารางที่ 14 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์โครงการฯ ในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 67.0 และ 63.0 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์โครงการฯ ในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 37.0 และ 33.0 ตามลำดับ

2) ระดับความคิดเห็นประเด็นพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการ กับการเข้าร่วมโครงการฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นประเด็นพื้นที่เป้าหมาย และระยะเวลาดำเนินการ (โดยกำหนดค่าเป็นคะแนน) ออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน 0-6) มีจำนวน 191 คน และเห็นด้วย (ค่าคะแนน 7-8) มีจำนวน 148 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 15 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นประเด็นพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการกับการเข้าร่วมโครงการฯ (N=339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	45.0	21.6
เข้าร่วม	55.0	78.4
รวม	100 (191)	100 (148)

จากตารางที่ 15 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 78.4 และ 55.0 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการ ในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 45.0 และ 21.6 ตามลำดับ

3) ระดับความคิดเห็นประเด็นวิถีดำเนินการกับการเข้าร่วมโครงการฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นประเด็นวิถีดำเนินการ (โดยกำหนดค่าเป็นคะแนน) ออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน 0-6) มีจำนวน 200 คน และเห็นด้วย (ค่าคะแนน 7-8) มีจำนวน 139 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 16 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นประเด็นวิถีดำเนินการกับการเข้าร่วมโครงการฯ (N = 339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	36.5	32.4
เข้าร่วม	63.5	67.6
รวม	100 (200)	100 (139)

จากตารางที่ 16 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นวิถีดำเนินการในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 67.6 และ 63.5 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นวิถีดำเนินการในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 36.5 และ 32.4 ตามลำดับ

4) ระดับความคิดเห็นประเด็นหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่ากับการเข้าร่วมโครงการฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นประเด็นหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่า (โดยกำหนดค่าเป็นคะแนน) ออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน 0-2) มีจำนวน 178 คน และเห็นด้วย (ค่าคะแนน 3-4) มีจำนวน 161 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 17 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ระดับความคิดเห็นประเด็นหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่ากับการเข้าร่วมโครงการฯ (N = 339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	41.0	28.0
เข้าร่วม	59.0	72.0
รวม	100 (178)	100 (161)

จากตารางที่ 17 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่า ในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 72.0 และ 59.0 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นหลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่า ในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 41.0 และ 28.0 ตามลำดับ

5) ระดับความคิดเห็นประเด็นหน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการเบิกจ่ายเงินกับการเข้าร่วมโครงการฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นประเด็นหน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการจ่ายเงิน (โดยกำหนดค่าเป็นคะแนน) ออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน 0-12) มีจำนวน 187 คน และเห็นด้วย (ค่าคะแนน 13-14) มีจำนวน 152 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 18 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ระดับความคิดเห็นประเด็นหน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการเบิกจ่ายเงินกับการเข้าร่วมโครงการฯ (N = 339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	39.6	28.9
เข้าร่วม	60.4	71.1
รวม	100 (187)	100 (152)

จากตารางที่ 18 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นหน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการเบิกจ่ายเงิน ในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 71.1 และ 60.4 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นหน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการเบิกจ่ายเงินในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 39.6 และ 28.9 ตามลำดับ

6) ระดับความคิดเห็นประเด็นการส่งเสริมการติดตามผลและความคิดเห็นอื่น ๆ
กับการเข้าร่วมโครงการฯ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นประเด็นการส่งเสริมการติดตามผล
และความคิดเห็นอื่น ๆ (โดยกำหนดค่าเป็นคะแนน) ออกเป็น 2 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน
0-8) มีจำนวน 208 คน และเห็นด้วย (ค่าคะแนน 9-10) มีจำนวน 131 คน ผลการวิเคราะห์
ปรากฏตามตารางที่ 19 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นประเด็นการส่งเสริมการติดตามผลและความคิดเห็นอื่น ๆ
กับการเข้าร่วมโครงการฯ (N = 339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	34.1	35.9
เข้าร่วม	65.9	64.1
รวม	100 (208)	100 (131)

จากตารางที่ 19 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระดับความคิดเห็น
ประเด็นการส่งเสริม การติดตามผล และความคิดเห็นอื่น ๆ ในเชิงไม่เห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่
เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 65.9 และ 64.1 ตามลำดับ และพบว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม
โครงการฯ มีระดับความคิดเห็นประเด็นการส่งเสริม การติดตามผล และความคิดเห็นอื่น ๆ ใน
เชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 35.9
และ 34.1 ตามลำดับ

4.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

จากที่ได้กล่าวถึงระดับความคิดเห็นของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าไปแล้ว เมื่อถึงกำหนดเวลาให้เกษตรกรยื่นความจำนงเข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มโครงการฯ ปรากฏว่ามีเกษตรกรส่วนหนึ่งเข้าร่วมโครงการฯ และเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งไม่ขอเข้าร่วมโครงการฯ ต่อไปนี้จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น โดยผู้ศึกษาได้นำปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ ตามกรอบแนวคิดมาหาความสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ปัจจัยดังกล่าว มีจำนวน 16 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม การได้รับการอบรม ระดับความคิดเห็น บุคลิกภาพ แรงจูงใจ รายได้ต่อปี ขนาดที่ดินถือครอง การใช้ประโยชน์จากไม้ แรงงานในครัวเรือน ช่องทางข่าวสาร ความถนัดในการรับข่าวสาร ความถูกต้องข่าวสาร ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ และความสอดคล้องกับอาชีพ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

1) อายุ กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งอายุออกเป็น 2 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุน้อย (23-48 ปี) มีจำนวน 165 คน และช่วงอายุมาก (49-91 ปี) มีจำนวน 178 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 20 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
(N = 343)

การเข้าร่วมโครงการฯ	อายุ	
	น้อย	มาก
ไม่เข้าร่วม	34.5	36.5
เข้าร่วม	65.5	63.5
รวม	100 (165)	100 (178)

Chi-Square .14521

Significant .7032

จากตารางที่ 20 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อย เข้าร่วมโครงการฯ มากกว่า ช่วงอายุมาก คิดเป็นร้อยละ 65.5 และ 63.5 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ระดับการศึกษากับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ไม่จบการศึกษา มีจำนวน 23 คน ประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 262 คน มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 34 คน และสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 24 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 21 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการ	ระดับการศึกษา			
	ไม่จบการศึกษา	ป.1-ป.6	ม.1-ม.6	สูงกว่า ม.6
ไม่เข้าร่วม	73.9	36.3	23.5	8.3
เข้าร่วม	26.1	63.7	76.5	91.7
รวม	100 (23)	100 (262)	100 (34)	100 (24)

Chi-Square 24.72896

Significant .0000

จากตารางที่ 21 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา จบชั้นสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าร่วมโครงการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.7 รองลงมาคือเกษตรกรที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ขึ้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และไม่จบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 76.5, 63.7, 26.1 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) สถานภาพทางสังคมกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งสถานภาพทางสังคมโดยใช้จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิกเป็นตัววัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ต่ำ (เป็นสมาชิก 1 กลุ่ม) มีจำนวน 175 คน และ สูง (เป็นสมาชิกมากกว่า 1 กลุ่มขึ้นไป) มีจำนวน 168 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 22 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิกกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการ	สถานภาพทางสังคม	
	ต่ำ	สูง
ไม่เข้าร่วม	30.3	41.1
เข้าร่วม	69.7	58.9
รวม	100(175)	100(168)

Chi-Square 4.35098

Significant .0370

จากตารางที่ 22 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำเข้าร่วมโครงการมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูง คิดเป็นร้อยละ 69.7 และ 58.9 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) การได้รับการอบรมกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่ง การได้รับการอบรม คือจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมออกเป็น 3 ระดับ คือ น้อย (0-2 ครั้ง) มีจำนวน 228 คน ปานกลาง (3-5 ครั้ง) มีจำนวน 63 คน มาก (ตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป) มีจำนวน 52 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 23 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการอบรมกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการ	การได้รับการอบรม		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
ไม่เข้าร่วม	34.6	31.7	44.2
เข้าร่วม	65.4	68.3	55.8
รวม	100 (228)	100 (63)	100 (52)

Chi-Square 2.18832

Significant .33482

จากตารางที่ 23 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการอบรมกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่ได้รับการอบรมปานกลางเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.3 รองลงมาคือเกษตรกรกลุ่มที่ได้รับการอบรมน้อย และได้รับอบรมมาก คิดเป็นร้อยละ 65.4 และ 55.8 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการอบรม กับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการได้รับการอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งระดับความคิดเห็นโดยกำหนดค่าเป็นคะแนน ออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วย มีจำนวน 145 คน และระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมีจำนวน 194 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 24 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นของเกษตรกรกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 339)

การเข้าร่วมโครงการ	ระดับความคิดเห็น	
	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
ไม่เข้าร่วม	49.0	24.2
เข้าร่วม	51.0	75.8
รวม	100(145)	100(194)

Chi-Square 22.37945

Significant .0000

จากตารางที่ 24 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นเชิงเห็นด้วย เข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นเชิงไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 75.8 และ 51.0 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นของเกษตรกรกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าระดับความคิดเห็นของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6) บุคลิกภาพกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษานี้ ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ระดับ (จากการกำหนดค่าเป็นคะแนน) คือ แบบปิดบัง มีจำนวน 135 คน และแบบเปิดเผย มีจำนวน 207 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 25 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
(N = 342)

การเข้าร่วมโครงการ	บุคลิกภาพ	
	แบบปิดบัง	แบบเปิดเผย
ไม่เข้าร่วม	48.1	27.1
เข้าร่วม	51.9	72.9
รวม	100(135)	100(207)

Chi-Square 15.90421

Significant .0001

จากตารางที่ 25 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย เข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง คิดเป็นร้อยละ 72.9 และ 51.9 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของเกษตรกรกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าบุคลิกภาพของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

7) แรงจูงใจกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งแรงจูงใจโดยใช้การประเมินผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการฯ โดยการกำหนดค่าเป็นคะแนนเป็น 2 ระดับคือ ระดับน้อย มีจำนวน 180 คน และระดับมาก มีจำนวน 159 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 26 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
(N = 339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	แรงจูงใจ	
	ระดับน้อย	ระดับมาก
ไม่เข้าร่วม	35.6	34.0
เข้าร่วม	64.4	66.0
รวม	100(180)	100(159)

Chi-Square .09445

Significant .7586

จากตารางที่ 26 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่เห็นว่าโครงการฯ มีระดับแรงจูงใจมากเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่เห็นว่าโครงการฯ มีระดับแรงจูงใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 66.0 และ 64.4 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแรงจูงใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8) รายได้ต่อปีกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งรายได้ต่อปีออกเป็น 3 ระดับคือ รายได้น้อย (1,000-33,000 บาท ต่อปี) มีจำนวน 230 คน รายได้ปานกลาง (33,001-66,000 บาท ต่อปี) มีจำนวน 57 คน และรายได้มาก (66,001-988,999 บาท ต่อปี) มีจำนวน 56 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 27 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปีกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
(N = 343)

การเข้าร่วมโครงการ	รายได้ต่อปี		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
ไม่เข้าร่วม	37.8	31.6	30.4
เข้าร่วม	62.2	68.4	69.6
รวม	100(230)	100(57)	100(56)

Chi-Square 1.57101

Significant .4559

จากตารางที่ 27 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปีของเกษตรกรกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้มากเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาคือเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้ปานกลาง และรายได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 68.4 และ 62.2 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อปีของเกษตรกร กับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ารายได้ต่อปีของเกษตรกรไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

9) ขนาดที่ดินถือครองกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์

ในการศึกษาคครั้งนี้ ได้แบ่งขนาดที่ดินถือครองออกเป็น 2 ระดับคือ ขนาดเล็ก (2-40 ไร่) มีจำนวน 239 คน และขนาดใหญ่ (41-771 ไร่) มีจำนวน 104 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 28 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดที่ดินถือครองกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์ (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ขนาดที่ดินถือครอง	
	เล็ก	ใหญ่
ไม่เข้าร่วม	42.7	19.2
เข้าร่วม	57.3	80.8
รวม	100 (239)	100 (104)

Chi-Square 17.38401

Significant .0000

จากตารางที่ 28 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดที่ดินถือครองกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองขนาดใหญ่เข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าผู้ที่มีที่ดินถือครองขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 80.8 และ 57.3 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดที่ดินถือครองกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าขนาดที่ดินถือครองมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

10) ระดับการใช้ประโยชน์จากไม้กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ออกเป็น 2 ระดับคือ ปริมาณน้อย มีจำนวน 143 คน และปริมาณมาก มีจำนวน 199 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 29 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ประโยชน์จากไม้กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 342)

การเข้าร่วมโครงการ	ระดับการใช้ประโยชน์จากไม้	
	ปริมาณน้อย	ปริมาณมาก
ไม่เข้าร่วม	37.1	34.7
เข้าร่วม	62.9	65.3
รวม	100 (143)	100 (199)

Chi-Square .20705

Significant .6491

จากตารางที่ 29 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ประโยชน์จากไม้กับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ปริมาณมาก เข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าผู้ที่มีระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ปริมาณน้อย คิดเป็นร้อยละ 65.3 และ 62.9 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ประโยชน์จากไม้กับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

11) แรงงานในครัวเรือนกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งจำนวนแรงงานในครัวเรือนออกเป็น 2 ระดับคือ จำนวนน้อยมีจำนวน 123 คน และจำนวนมาก มีจำนวน 220 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 30 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในครัวเรือนกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการ	จำนวนแรงงานในครัวเรือน	
	น้อย	มาก
ไม่เข้าร่วม	31.7	37.7
เข้าร่วม	68.3	62.3
รวม	100 (123)	100 (220)
Chi-Square 1.24754 Significant .2640		

จากตารางที่ 30 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในครัวเรือนกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อย เข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าผู้ที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมาก คิดเป็นร้อยละ 68.3 และ 62.3 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานในครัวเรือนกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าจำนวนแรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

12) ช่องทางข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งช่องทางข่าวสาร ซึ่งหมายถึง การได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับสื่อบุคคล ออกเป็น 2 ลักษณะคือ ไม่ได้รับข่าวสาร มีจำนวน 233 คน และได้รับข่าวสาร มีจำนวน 110 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 31 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ช่องทางข่าวสาร	
	ไม่ได้รับข่าวสาร	ได้รับข่าวสาร
ไม่เข้าร่วม	42.5	20.9
เข้าร่วม	57.5	79.1
รวม	100 (233)	100 (110)

Chi-Square 15.18451

Significant .0001

จากตารางที่ 31 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ข่าวสารจากสื่อดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 79.1 และ 57.5 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าช่องทางข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

13) ความถี่ในการรับข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
ในการศึกษาค้างนี้ ได้แบ่งความถี่ในการรับข่าวสาร (ในรอบ 1 เดือน) ออก
เป็น 3 ระดับ คือ น้อย (0-2 ครั้ง) มีจำนวน 231 คน ปานกลาง (3-5 ครั้ง) มีจำนวน 84
คน และมาก (มากกว่า 6 ครั้ง) มีจำนวน 28 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 32
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการรับข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริม
เกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการ	ความถี่ในการรับข่าวสาร		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
ไม่เข้าร่วม	37.7	35.7	17.9
เข้าร่วม	62.3	64.3	82.1
รวม	100 (231)	100 (84)	100 (28)

Chi-square 4.27533

Significant .11793

จากตารางที่ 32 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการรับข่าวสารกับ
การเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีความถี่ในการรับข่าวสารมาก เข้าร่วม
โครงการฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.1 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารปานกลางและน้อย
คิดเป็นร้อยละ 64.3 และ 62.3 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการรับข่าวสาร กับการเข้าร่วม
โครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความถี่ในการได้รับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความ
คิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

14) ความถูกต้องของข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งความถูกต้องของข่าวสาร โดยการกำหนดค่าเป็น
คะแนนออกเป็น 2 ระดับคือ ถูกต่อน้อย มีจำนวน 115 คน และถูกต้องมาก มีจำนวน 228 คน
ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 33 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างความถูกต้องของข่าวสารกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริม
เกษตรกรปลูกป่า (N = 343)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ความถูกต้องของข่าวสาร	
	น้อย	มาก
ไม่เข้าร่วม	53.9	26.3
เข้าร่วม	46.1	73.7
รวม	100 (115)	100 (228)

Chi-Square 25.40425

Significant .0000

จากตารางที่ 33 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความถูกต้องของข่าวสารกับ
การเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารถูกต้องมากเข้าร่วมโครงการฯ
มากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารถูกต้องน้อย คิดเป็นร้อยละ 73.7 และ 46.1 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความถูกต้องของข่าวสาร กับการเข้าร่วม
โครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความถูกต้องของข่าวสารมีความสัมพันธ์ กับการเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

15) ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูก
ปาล์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งประโยชน์เชิงเปรียบเทียบโดยใช้วัตถุประสงค์หลักในการปลูกต้นไม้ออกเป็น 3 ประการคือ วัตถุประสงค์ทั่วไป มีจำนวน 55 คน เพื่อยาย มีจำนวน 96 คน และเพื่อใช้สอยส่วนตัว มีจำนวน 191 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 34 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริม
เกษตรกรปลูกปาล์ (N = 342)

การเข้าร่วมโครงการ	ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ		
	วัตถุประสงค์ทั่วไป	ยาย	ใช้สอยส่วนตัว
ไม่เข้าร่วม	70.1	34.4	26.7
เข้าร่วม	29.9	65.6	73.3
รวม	100 (55)	100 (96)	100 (191)

Chi-Square 35.65495

Significant .0000

จากตารางที่ 34 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์ในการปลูกต้นไม้ออกเพื่อใช้สอยส่วนตัวเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.3 รองลงมาคือเกษตรกรกลุ่มที่ปลูกเพื่อยาย และวัตถุประสงค์ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 65.6 และ 29.9 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์เชิงเปรียบเทียบกับการเข้าร่วมโครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปาล์ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

16) ความสอดคล้องกับอาชีพกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งความสอดคล้องกับอาชีพออกเป็น 2 ระดับ โดยกำหนด
ค่าเป็นคะแนน คือ สอดคล้องน้อย มีจำนวน 152 คน และสอดคล้องมาก มีจำนวน 187 คน ผล
การวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 35 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องกับอาชีพกับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริม
เกษตรกรปลูกป่า (N =339)

การเข้าร่วมโครงการฯ	ความสอดคล้องกับอาชีพ	
	สอดคล้องน้อย	สอดคล้องมาก
ไม่เข้าร่วม	30.3	38.5
เข้าร่วม	69.7	61.5
รวม	100 (152)	100 (187)

Chi-Square 2.50850

Significant .1132

จากตารางที่ 35 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องกับอาชีพกับ
การเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว พบว่า เกษตรกรที่มีความสอดคล้องกับอาชีพน้อยเข้าร่วมโครงการฯ
มากกว่าผู้ที่มีความสอดคล้องกับอาชีพมาก คิดเป็นร้อยละ 69.7 และ 61.5 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องกับอาชีพกับการเข้าร่วม
โครงการฯ ด้วยค่าสถิติ Chi-Square พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความสอดคล้องกับอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พบว่า ในการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ Chi-square มีทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และ ไม่มีความสัมพันธ์การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า การทดสอบสมมติฐานการวิจัยปรากฏผลดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
2. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
3. สถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
4. การได้รับการอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
5. ระดับความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
6. บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
7. แรงจูงใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
8. รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
9. ขนาดที่ดินถือครอง มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
10. การใช้ประโยชน์จากไม้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
11. แรงงานในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
12. ช่องทางข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

13. ความถี่ในการรับข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
14. ความถูกต้องของข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
15. ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น
16. ความสอดคล้องกับอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ระดับความคิดเห็น บุคลิกภาพ ขนาดที่ดินถือครอง ช่องทางข่าวสาร ความถูกต้องของข่าวสาร และประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ
2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า มีจำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ อายุ การได้รับการอบรม แรงจูงใจ รายได้ต่อปี การใช้ประโยชน์จากไม้แรงงานในครัวเรือน ความถี่ในการรับข่าวสาร และความสอดคล้องกับอาชีพ

4.4 การอภิปรายผล

โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น เมื่อปีงบประมาณ 2537 เป็นโครงการที่กรมป่าไม้มอบหมายให้แต่ละจังหวัดส่งเสริมเกษตรกรปลูกต้นไม้ในรูปสวนป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของเกษตรกร ไม้ที่ปลูกเป็นของเกษตรกร จุดมุ่งหมายเพื่อให้ราษฎรมีไม้ใช้สอยเป็นของตนเอง ในขณะเดียวกันก็มีความมุ่งหมายในภาพรวมเพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนไม้ภายในประเทศ รวมทั้งแก้ปัญหาด้านนิเวศที่กำลังประสบอยู่ โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจะให้การสนับสนุนเงินทุนอัตราไร่ละ 3,000 บาท และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและความรู้ในการปลูกต้นไม้ให้กับเกษตรกร สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้มอบหมายให้ป่าไม้อำเภอทุกอำเภอดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ เพื่อเชิญชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ โดยป่าไม้อำเภอทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ตามโครงการฯ ป่าไม้อำเภอประชาสัมพันธ์โครงการไปถึงเกษตรกรผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นหลัก

ขณะเดียวกันก็ออกไปประชาสัมพันธ์ถึงตัวเกษตรกรในหมู่บ้าน เมื่อได้รับทราบข่าวโครงการฯ แล้วเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขโครงการฯ ก็จะใช้เวลาระยะหนึ่งในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ เกษตรกรย่อมมีระดับความคิดเห็นต่อโครงการฯ นี้ ที่แตกต่างกันทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นฐานปัจจัยทางด้านประชากรและสังคม จิตวิทยา เศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสารและนวัตกรรมที่แตกต่างกัน ในปีแรกที่เริ่มโครงการฯ ได้มีเกษตรกรส่วนหนึ่งได้ขอเข้าร่วมโครงการฯ แต่ยังมีเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งไม่เข้าร่วมโครงการฯ ผลจากการศึกษากระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ สามารถอภิปรายผลในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

4.4.1 กระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น

การอภิปรายผลกระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาได้พิจารณาถึงกระบวนการถ่ายทอดข่าวสารนำโครงการไปสู่กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย จึงได้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องการประชาสัมพันธ์เป็นแนวทางในการอภิปรายผลในครั้งนี้ ผลการอภิปรายผลมีดังนี้

1. ขั้นตอนการแสวงหาข้อมูล

จากผลการศึกษา พบว่า ในระยะที่เริ่มโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของจังหวัดขอนแก่น สำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้รับโครงการฯ และกำหนดพื้นที่เป้าหมายจากกรมป่าไม้ให้ดำเนินการส่งเสริมตามโครงการฯ ข่าวสารที่ได้รับเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมา ระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ของโครงการฯ มีลักษณะเป็นคำสั่งให้หน่วยงานดำเนินการ ข้อมูลที่ส่งมาเป็นการสั่งงานตามระบบสายงานราชการ มีลักษณะการถ่ายทอดจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง (top down) นอกจากนี้ยังพบว่าในระหว่างดำเนินการส่งเสริม กรมป่าไม้ได้เรียกประชุมเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดหลายครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไขโครงการฯ ให้เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมโครงการฯ สำหรับเกษตรกรมากยิ่งขึ้น โดยนำปัญหาและความต้องการของเกษตรกรซึ่งเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงโครงการฯ นอกจากนี้ ก็ได้มีการปรับลดพื้นที่เป้าหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ของแต่ละจังหวัด ซึ่งผลจากการปรับปรุงโครงการฯ ทำให้เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการในพื้นที่จำเป็นต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการแจ้งข่าวสารโครงการฯ เพิ่มเติม อย่างไรก็ตามก็ดีถึงแม้จะเกิดความล่าช้าในขั้นตอนการแสวงหาข้อมูลสำหรับการดำเนินงานในปีแรกแต่ก็นับว่าเป็นความพยายามของหน่วยงานที่พยายามปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรในระดับหนึ่ง การ

แสวงหาข้อมูลในการปรับปรุงโครงการฯ ในครั้งต่อไป ควรจะได้มีการเปิดรับข้อมูลที่เป็นปัญหาและความต้องการของเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลโครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินงาน รวมทั้งเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เสนอปัญหาและความต้องการของตนเองไปถึงกรมป่าไม้โดยตรงอีกทางหนึ่ง ก็จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขโครงการฯ รวมทั้งการกำหนดนโยบายสำหรับโครงการฯ นี้ให้เหมาะสมในโอกาสต่อไป

2. ขั้นตอนการวางแผน

จากผลการศึกษา พบว่า เมื่อสำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่น ได้รับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจากกรมป่าไม้แล้ว จึงได้วางแผนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าไปสู่เกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง กล่าวคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายนอก และการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายใน

ในด้านการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ทั้ง 2 แนวทาง มีจุดมุ่งหมายในการประชาสัมพันธ์ที่แน่นอนกล่าวคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายนอก มุ่งเน้นให้เกษตรกรรู้จักโครงการฯ และชักชวนให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ส่วนการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานภายใน มุ่งเน้นการให้รายละเอียดเนื้อหาโครงการฯ ควบคู่ไปกับการชักชวนเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าในกระบวนการวางแผนประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดทรัพยากร วิธีการควบคุมและประเมินผลที่จะนำไปใช้ในกระบวนการประชาสัมพันธ์ในโครงการฯ นี้แต่อย่างใด นอกจากนี้ยังพบว่า ในการวางแผนประชาสัมพันธ์ยังขาดการกำหนดส่วนที่เป็นรายละเอียดของกระบวนการวางแผน ดังนั้นจึงไม่อาจคาดหมายได้ว่าการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

3. ขั้นตอนการสื่อสาร

เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการวางแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิด กระบวนการสื่อสารเป็นแนวทางในการอภิปรายผลในครั้งนี้ คือ

3.1) ผู้สื่อสาร ผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่อยู่ในระบบการส่งเสริมตามโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานป่าไม้จังหวัด ป่าไม้อำเภอ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้รับส่งข่าวสารของโครงการฯ ไปสู่เกษตรกร ข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ระดับจังหวัดมีจำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอมีอำเภอละ 1-2 คน และกำนันผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านละ 1 คน จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเกษตรกรของจังหวัดขอนแก่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ในระดับ

อำเภอและระดับหมู่บ้าน ซึ่งทำหน้าที่ชักชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการที่ใกล้ชิดที่สุด จากผลการศึกษาตามตารางที่ 31 พบว่า เกษตรกรส่วนหนึ่งที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 42.5 จากเกษตรกรจำนวน 233 ราย ไม่ได้รับข่าวสารจากโครงการฯ นี้เลย แสดงว่าการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไปถึงเกษตรกรไม่ครบทุกหมู่บ้าน นอกจากนี้ผลจากการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินของเกษตรกรแต่ละรายก่อนที่จะรับเข้าโครงการฯ นอกจากนี้เมื่อมีการปรับปรุงและแก้ไขโครงการฯ แต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการแจ้งข่าวสารเพิ่มเติม จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณตามตารางที่ 31 ที่พบว่า ช่องทางข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร แสดงว่า นอกจากบทบาทของสื่อมวลชนแล้ว สื่อบุคคลซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเกษตรกรจะมีบทบาทในการส่งเสริมโครงการมากที่สุด ดังนั้นในการพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพ สื่อบุคคล นอกจากควรได้รับการปรับปรุงเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้แล้ว ควรจะได้มีการฝึกอบรมบุคคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานประชาสัมพันธ์ โดยเน้นบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการประชาสัมพันธ์ด้วย

3.2) เนื้อหาและเงื่อนไขของโครงการฯ เมื่อพิจารณาในประเด็นที่เป็นข่าวสารจากการศึกษา พบว่า ในระยะเริ่มต้นโครงการฯ ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและเงื่อนไขของโครงการฯ เพิ่มเติมหลายครั้ง เช่น เรื่องชนิดพันธุ์ไม้ ขนาดและประเภทที่ดินที่นำเข้าร่วมโครงการฯ ระเบียบการเบิกจ่ายเงิน ทำให้เกษตรกรบางรายที่ไม่ได้รับข่าวสารเพิ่มเติมไม่เข้าใจเนื้อหาและเงื่อนไขโครงการฯ ส่งผลให้เกษตรกรไม่ขอเข้าร่วมโครงการฯ ในปีแรก เนื่องจากเตรียมความพร้อมไม่ทันกับฤดูกาลปลูกต้นไม้

ผลจากการศึกษายังพบว่า ในระยะเริ่มต้นโครงการฯ เกษตรกรมีความสับสนเกี่ยวกับโครงการว่าเหตุผลโครงการนี้จึงช่วยเหลือเงินโดยไม่เรียกคืน โดยคิดว่ารัฐบาลจะยึดเอาที่ดินคืน นอกจากนี้ยังมีประเด็นกรรมสิทธิ์ต้นไม้ที่ปลูกจะเป็นของใคร เนื่องจากผู้ส่งสาร ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอบางแห่ง กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน มิได้เน้นเนื้อหาประเด็นหลักการและเหตุผลที่เกิดโครงการฯ นี้ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกษตรกรบางรายไม่แน่ใจและไม่ขอเข้าร่วมโครงการฯ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและเงื่อนไขของโครงการฯ อีกประการหนึ่ง พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านบางแห่งไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาโครงการฯให้กับเกษตรกรได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน เมื่อมีข้อสงสัยจากเกษตรกรจึงไม่สามารถตอบทำความเข้าใจได้ จำเป็นต้องกลับไปหาหรือกับป่าไม้อำเภออีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาและเงื่อนไขโครงการฯ มีหลายประเด็น ผู้นำหมู่บ้านไม่อาจทำความเข้าใจจากการประชุมประจำเดือนซึ่งมีเวลาจำกัด ในการแก้ไขในส่วนนี้ ควรมีการประชุมชี้แจงกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้นเป็นวาระพิเศษ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าโดยเฉพาะ ก่อนที่จะดำเนินการเผยแพร่โครงการไปสู่เกษตรกร

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปเกษตรกรบางหมู่บ้านได้รับข่าวโครงการฯ ก่อนข้างน้อยเฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณตามตารางที่ 4 ซึ่งพบว่าเกษตรกร ได้รับข่าวสารเฉลี่ย 2 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 32.1 มีเพียงบางหมู่บ้านที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความสนใจประกาศข่าวโครงการฯ ผ่านหอกระจายข่าวเป็นประจำตั้งแต่เริ่มต้นโครงการฯ เนื้อหาข่าวที่แจ้งให้แก่เกษตรกรมีค่อนข้างน้อย เป็นเพียงการเชิญชวนและแจ้งวิธีการขอเข้าร่วมโครงการฯ เท่านั้น

3.3) ช่องทางข่าวสาร ซึ่งหมายถึง ประเภทสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการฯ จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด คือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และป่าไม้อำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาตามตารางที่ 4 พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุด ร้อยละ 60.9 และรองลงมาได้รับจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ อำเภอ ร้อยละ 18.1 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวโครงการฯ จากสื่อประเภทนี้ค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ได้รับข่าวจากโทรทัศน์ ร้อยละ 33.4 รองลงมาได้รับข่าวจากวิทยุ ร้อยละ 11.7 อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับข่าวสารจากสื่อทั้ง 2 ประเภทรวมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณตามตารางที่ 31 ซึ่งพบว่าการได้รับข่าวสารจากสื่อทั้ง 2 ประเภทมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร

สำหรับประเภทของสื่อที่เป็นเอกสารเผยแพร่ พบว่า บางหมู่บ้านไม่ได้รับประกาศของจังหวัด ขาดเอกสารคู่มือแนะนำการเข้าร่วมโครงการฯ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถตรวจสอบและสืบค้นในรายละเอียดของโครงการฯ ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าสื่อโฆษณาที่จะเสริมสร้างการสนใจให้เข้าร่วมโครงการฯ ไม่มีปรากฏในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ การสนใจใช้วิธีการให้ป่าไม้ อำเภอกำนันและผู้ใหญ่บ้านพูดชักชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เพราะสื่อโฆษณานั้นเป็นสิ่งเร้าที่

กระตุ้นให้เกิดระดับความคิดเห็น และทัศนคติที่ดีต่อโครงการฯ เกษตรกรจะตัดสินใจยอมรับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจะต้องได้รับความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นพื้นฐาน ซึ่งตามแนวคิดกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของ Everett M. Rogers ซึ่งกล่าวว่า ก่อนที่เกษตรกรจะตัดสินใจทดลองปฏิบัติและยินยอมรับนวัตกรรมจะต้องถ่ายทอดข่าวสารเพื่อให้ความรู้ตลอดกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการฯ นี้จะดำเนินการต่อเนื่องในปีต่อ ๆ ไป การพัฒนาบุคลากรที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมป่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสื่อทั้ง 2 ประเภทให้เข้ามามีบทบาทต่อการส่งเสริมโครงการฯ ให้มากขึ้น

3.4) ผู้รับสาร ซึ่งในที่นี้ หมายถึง เกษตรกรเป้าหมายที่ได้รับข่าวสารจากโครงการฯ จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่ให้ความสนใจโครงการฯ มากที่สุดเป็นกลุ่มญาติและกลุ่มเพื่อนบ้านใกล้ชิดกันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน เกษตรกรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน เพราะส่วนใหญ่มักจะเป็นสายญาติกันมีการพบปะหารือและแลกเปลี่ยนข่าวสารกันอยู่เสมอ การตัดสินใจของเกษตรกรกลุ่มนี้มักจะได้รับคำแนะนำจากผู้นำหมู่บ้าน เนื่องจากเห็นว่าเป็นผู้ที่เกษตรกรให้ความเคารพนับถือ มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับโครงการฯ ของรัฐบาลดีเพราะเป็นผู้ติดต่อกับหน่วยงานราชการอยู่เสมอ ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่อนข้างน้อย มุ่งสนใจการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมของตนเองอย่างเดียว การแสวงหาข้อมูลโครงการฯ กระทำได้น้อย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องขอข้อมูลและคำแนะนำจากผู้นำเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้นำหมู่บ้านเห็นด้วยกับโครงการฯ เกษตรกรกลุ่มนี้มักจะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องไปด้วย จากการศึกษาเชิงปริมาณตามตารางที่ 4 พบว่า เกษตรกรได้รับข่าวสารจากท่านั้น ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 60.9 และตามตารางที่ 24 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เห็นด้วยกับโครงการฯ ร้อยละ 75.8 แสดงว่า ท่านั้น ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการชักจูงเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด ดังนั้นในการส่งเสริมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าต่อไปจึงควรให้ความสนใจกับบทบาทของท่านั้น ผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้วย

3.5 ผลการประชาสัมพันธ์ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารของโครงการฯ ในส่วนที่เป็นเนื้อหาของโครงการฯ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณตามตารางที่ 33 พบว่า เกษตรกร จำนวน 228 ราย จาก 343 ราย ได้รับข่าวสารถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 66.5 และพบว่าความถูกต้องของข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ

เมื่อพิจารณาในประเด็นการกระจายของข่าวสารภายในหมู่บ้าน จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มักจะมีผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้หนึ่งที่ขอเข้าร่วมโครงการฯ อยู่ด้วย ผู้นำหมู่บ้านมักจะชักชวนกลุ่มญาติหรือกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมทั้งเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการฯ พร้อมกัน หากหมู่บ้านใดที่ผู้นำหมู่บ้านไม่เข้าร่วมโครงการฯ ก็มักไม่มีเกษตรกรคนไหนสนใจขอเข้าร่วมโครงการฯ ในปีแรกที่เริ่มโครงการฯ แม้ว่าจะมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เป็นจำนวนมากซึ่งนับว่าโครงการนี้ได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาผลที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการโครงการฯ ที่ผ่านมา พบว่า เมื่อเกษตรกรมีข้อสงสัยหรือความต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือ เช่น เรื่องกล้าไม้ วิธีการปลูก และเงื่อนไขการยื่นหลักฐานเข้าร่วมโครงการฯ ก็จะส่งข่าวสารผ่านผู้นำหมู่บ้านเพื่อขอให้ป่าไม้อำเภอช่วยเหลือ ผลจากการศึกษา พบว่า ในระดับอำเภอขาดข้อมูลดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาในการดำเนินงานโครงการในปีแรก ดังนั้นการดำเนินงานส่งเสริมโครงการฯ ในปีต่อไปจึงควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ไม้และแหล่งผลิตกล้าไม้ เพื่อให้บริการเกษตรกรประจำอำเภอทุกแห่ง รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับผู้ผลิตกล้าไม้

4. ขั้นตอนการประเมินผล

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการประชาสัมพันธ์ จากผลการศึกษาพบว่า การประเมินผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของสำนักงานป่าไม้จังหวัดขอนแก่นได้ดำเนินการไปควบคู่กับการติดตามผลการประชาสัมพันธ์ โดยมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอเป็นผู้ออกไปติดตามและประเมินผลด้วยตนเอง และมีเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดออกไปร่วมกันดำเนินการเป็นครั้งคราว การประเมินผลงานแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก ระยะวีเริ่มโครงการ ป่าไม้อำเภอได้ออกไปตระเวนเยี่ยมหมู่บ้าน เพื่อประเมินผลว่าเกษตรกรได้รับทราบและเข้าใจข่าวโครงการฯ หรือไม่ หลังจากที่ได้มอบหมายให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำข่าวโครงการไปแจ้งให้เกษตรกร ซึ่งพบว่าเกษตรกรไม่มั่นใจโครงการเนื่องจากไม่เข้าใจเนื้อหา หลักการ เหตุผลและวัตถุประสงค์โครงการฯ จึงได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับกำนันผู้ใหญ่บ้านและเกษตรกรซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และระยะที่สองระยะดำเนินโครงการ ป่าไม้อำเภอและเจ้าหน้าที่จังหวัดได้ออกไปประเมินผลการประชาสัมพันธ์ในขณะออกไปตรวจสอบสภาพที่ดินเพื่อรับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ โดยประเมินผลสำเร็จของการประชาสัมพันธ์โครงการว่า เกษตรกรกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการฯ เข้าใจเนื้อหา หลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมตามโครงการฯ หรือไม่ เพียงใดรวมทั้งรวบรวมปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเพื่อนำเสนอผ่านตามสายงานระบบราชการผลการประเมินผล พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เข้าใจเนื้อหาโครงการฯ

ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น และพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเรื่องการจัดการน้ำไม่และต้องการให้ทางราชการสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรปลูกต้นไม้ เพื่อช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิก

ในขั้นตอนการประเมินผลการประชาสัมพันธ์โครงการฯ จะเห็นได้ว่ามีความมุ่งหมายเพื่อประเมินผลเฉพาะส่วนที่เป็นการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสายงานราชการภายใน ซึ่งมีได้แยกขั้นตอนการติดตามผลออกจากขั้นตอนการประเมินผล เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังเจ้าหน้าที่มีน้อย สำหรับการประเมินผลการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบหน่วยงานภายนอกในการศึกษาครั้งนี้พบว่าหน่วยงานไม่ได้มีการดำเนินการ จึงไม่อาจทราบได้ว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนได้รับความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ดังนั้นในการดำเนินงานส่งเสริมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในโอกาสต่อไป จึงควรจะได้มีการประเมินผลการประชาสัมพันธ์โครงการทั้ง 2 ระบบควบคู่กันไป เพื่อจะได้นำข้อมูลการประเมินผล ไปดำเนินการวางแผนและปรับปรุงนโยบายการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจังหวัดขอนแก่นมีเป้าหมายในการชักชวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ในมากที่สุดเป็นอันดับแรก ส่วนเป้าหมายการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคด้านการปลูกและการบำรุงรักษาต้นไม้มีค่อนข้างน้อย เพราะการปลูกต้นไม้ในรูปสวนป่าย่อมมีความจำเป็นต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ด้านเทคนิคและวิธีการจัดการที่แตกต่างไปจากการเพาะปลูกพืชอื่น เกษตรกรจะได้รับการจ่ายเงินช่วยเหลือตามโครงการฯ ได้ก็ย่อมหมายความว่า เกษตรกรได้ดูแลและจัดการสวนป่าเป็นอย่างดีตามเงื่อนไขโครงการฯ ที่กำหนดไว้แล้ว ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคและการจัดการสวนป่าให้กับเกษตรกร จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการส่งเสริมโครงการฯ เป็นอย่างยิ่ง เพราะเกษตรกรจะตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ นี้ตลอดไปโดยไม่ล้มเลิกโครงการฯ เสียก่อน ก็ย่อมหมายความว่าเกษตรกรมีความมั่นใจว่าตนเองสามารถดูแลจัดการสวนป่าให้เป็นไปตามเงื่อนไขโครงการฯ ได้ภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการตัดสินใจของ Everett M. Rogers อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่ตัดสินใจถึงขั้นทดลองปฏิบัติ (implementation) และขึ้นการยืนยัน (confirmation) ในการยอมรับนวัตกรรมตลอดไปก็ย่อมแสดงว่าเกษตรกรเห็นว่าตนเองมั่นใจที่จะทำให้อาจได้ผลจริงต่อไป ดังนั้นการที่เกษตรกรจะยอมรับการเข้าร่วมโครงการฯ ตลอดไป จะต้องนำความรู้และความเข้าใจผ่านช่องทางข่าวสารไปสู่เกษตรกรตลอดเวลา ในขณะเดียวกันหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการฯ ในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบายจะต้องให้ความสำคัญกับการรับฟังข่าวสารจากเกษตรกร ซึ่งเป็นปฏิริยาสะท้อนกลับ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการฯ และกำหนดนโยบายที่เหมาะสมตลอดเวลา

ดังนั้นในการดำเนินการส่งเสริมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบงานประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการดำเนินงานส่งเสริมโครงการฯ ตลอดไป

4.4.2 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ ที่มีคุณลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อระดับความคิดเห็นทั้งในเชิงเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งผู้ศึกษาจะนำผลที่ได้จากการศึกษามาดูกับรายละเอียดดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม จำแนกตามคุณลักษณะด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า เกษตรกรที่เห็นด้วยกับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเป็นเกษตรกรกลุ่มที่มีอายุ 49-91 ปี มีระดับการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นสมาชิกเพียงกลุ่มเดียว ได้รับการอบรมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป มีบุคลิกภาพเปิดเผย มีรายได้ 33,001-66,000 บาท/ปี มีขนาดถือครองที่ดิน 41-771 ไร่ ระดับการใช้ประโยชน์จากไม้มาก และมีแรงงานในครัวเรือนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง มีความรู้และความเข้าใจปรากฏการณ์สิ่งรอบข้างได้เร็ว ประกอบกับเป็นผู้มีอายุมาก ได้ผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ในชีวิตมายาวนาน จึงทำให้สิ่งสมประสงค์และมีความรู้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ลักษณะเป็นคนเปิดเผย จึงชอบคบหาผู้คนและติดต่อกับสังคมภายนอกหมู่บ้าน การที่เป็นสมาชิกเพียงกลุ่มเดียวทำให้ได้รับอิทธิพล จากโครงสร้างสังคมและกระบวนการอบรมสั่งสอนหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของเกษตรกรจากกลุ่มที่เป็นสมาชิกมากที่สุด อนึ่ง ถึงแม้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยกับโครงการฯ จะเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป แต่ไม่ได้หมายความว่าเกษตรกรกลุ่มนี้จะเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด จากการศึกษาดำเนินการที่ 2 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเฉลี่ยเพียง 1 ครั้ง ซึ่งเป็นการอบรมสำหรับเกษตรกรโดยทั่วไปมักเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพียง 1-2 วัน และเน้นฝึกด้านการปฏิบัติ ดังนั้นเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติตามตารางที่ 23 จึงพบว่า จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ นอกจากนี้เกษตรกรที่มีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจได้แก่ ขนาดที่ดินรายได้ต่อปี และจำนวนแรงงานในครัวเรือน ก็เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ได้โดยไม่เป็นข้อจำกัด หรือเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากหากเกษตรกรกลุ่มนี้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ก็จะไม่เกิดผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเดิม

มากนัก ดังนั้นเกษตรกรที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจึงมีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยมากกว่าเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้ปานกลาง (33,001-66,000 บาท/ปี) และกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ (1,000-33,000 บาทต่อปี) ตามผลการศึกษาดังตารางที่ 10 พบว่า เห็นด้วยกับโครงการฯ มาก คิดเป็นร้อยละ 66.1 และ 59.5 ดังนั้นในการส่งเสริมจึงควรเน้นเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นหลัก

2. ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อเนื้อหาของโครงการฯ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนมากมีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยกับเนื้อหาโครงการฯ รวม 4 ประเด็น คือ ประเด็นพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการ วิธิดำเนินการ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่า และระเบียบการเบิกจ่ายเงิน สำหรับประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นในเชิงไม่เห็นด้วยมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ และการส่งเสริม การติดตามผล ความคิดเห็นอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจาก เนื้อหาประเด็นแรก มีลักษณะเป็นเชิงความคิดและเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงตัวเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่อาจเชื่อมโยงเนื้อหาดังกล่าวได้ตรงตามแนวคิดของผู้จัดทำโครงการฯ ได้ เนื่องจากโดยส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะสนใจและเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบข้างใกล้ตัว การใช้เหตุผลเชิงความคิดเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ร้อยละ 63.7 ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาประเด็นหลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ สำหรับประเด็นที่ส่งเสริม การส่งเสริม การติดตามผล และความเห็นอื่น ๆ เนื่องจากเนื้อหาประเด็นนี้มีเงื่อนไขโครงการฯ บางข้อที่กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถระงับหรือขอโครงการฯ ได้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของเกษตรกรที่จะได้รับผล จากการศึกษาในภาคสนาม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยเกี่ยวกับประเด็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ในการสั่งทำลายต้นไม้มิถุนันและโรคราขาวอย่างรุนแรง แต่เกษตรกรอยากให้ทางราชการชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวเพื่อจะได้นำไปใช้ในการปลูกทดแทน จึงทำให้เกษตรกรกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาโครงการฯ ในประเด็นนี้

สำหรับเกษตรกรกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเนื้อหา รวม 4 ประเด็น คือ ประเด็นพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการ วิธิดำเนินการ หลักเกณฑ์การจ่ายเงินกองทุนปลูกป่า หน่วยงานรับผิดชอบและระเบียบการเบิกจ่ายเงิน ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาโครงการฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่จะขอรับการส่งเสริม ขั้นตอนการขอเข้าร่วมโครงการฯ หน่วยงานและขั้นตอนการเบิกจ่ายเงิน เป็นเงื่อนไขการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการหลายขั้นตอน ดังนั้นเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ จึง

อาจมีความเห็นว่าเงื่อนไขแต่ละประเด็นเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการฯ และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ โครงการฯ นี้เพิ่งเริ่มต้นดำเนินการส่งเสริมเป็นปีแรก เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่รอดูท่าทีเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการฯ นี้ มีความเป็นไปได้เสียก่อน ซึ่งจากผลการศึกษาเชิงคุณภาพในภาคสนาม พบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการฯ ในปีแรกได้พบปะพูดคุยสอบถามวิธีการเกี่ยวกับการขอเข้าร่วมโครงการฯ กับผู้ที่เคยเข้าร่วมโครงการฯ แล้วมากยิ่งขึ้นและมีแนวโน้มจะขอเข้าร่วมในปีต่อไป เนื่องจากเห็นว่าขั้นตอนและวิธีการเข้าร่วมโครงการฯ ไม่ยุ่งยาก

4.4.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของ เกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาจำนวน 16 ตัวแปร พบว่า มีจำนวน 8 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ระดับความคิดเห็น บุคลิกภาพ ขนาดที่ดินถือครอง ช่องทางข่าวสาร ความถูกต้องของข่าวสาร และประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ สำหรับปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ มีจำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่ อายุ การได้รับการอบรม แรงจูงใจ รายได้ต่อปี การใช้ประโยชน์จากไม้ แรงงานในครัวเรือน ความถี่ในการรับข่าวสาร และความสอดคล้องกับอาชีพ กล่าวคือ

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

1.1) ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่ามากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาระดับ ปานกลาง ต่ำ และผู้ไม่จบการศึกษา ทั้งนี้เพราะ ระดับการศึกษาจะช่วยให้เกษตรกรรู้จักคิดและมีเหตุผลมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจโครงการฯ ได้ดี สามารถวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการฯ ก่อนที่จะตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ได้รวดเร็ว ประกอบกับผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีลักษณะเด่น คือชอบค้นคว้าศึกษาค้นหาความรู้เพิ่มเติมและสนใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว จึงเกิดการสะสมความรู้พื้นฐานในการตัดสินใจได้เร็วกว่าผู้อื่น นอกจากนี้จะ พบว่า ผู้ที่มีฐานะดีมักจะได้รับการศึกษาสูง มักจะยอมรับอะไรได้เร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Everett M. Rogers (อ้างใน อุษา หงส์กาญจนกุล, 2533 : 22-23) ที่กล่าวไว้ว่า ระดับการศึกษาเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของเกษตรกรในขั้นตอนการตัดสินใจ (decision) ยอมรับนวัตกรรม นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีหรือความรู้ประการหนึ่งว่า ผู้มีการศึกษาดีซึ่งเป็น

ปัจจัยด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มักจะยอมรับอะไรได้เร็ว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระดับ การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

1.2) สภาพทางสังคม จากการศึกษ พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพทาง สังคมดีคือ เป็นสมาชิกกลุ่มเดียวเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่ามากกว่ามีสภาพ สูงหรือผู้เป็นสมาชิกหลายกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเพียงกลุ่มเดียวส่วนใหญ่เป็น สมาชิกกลุ่ม ช.ก.ส. ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่ม ช.ก.ส. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.8 แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ จึงสมัครเข้าเป็นสมาชิก ช.ก.ส. มากที่สุด ดังนั้นโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเป็น โครงการฯ ที่ให้เงินทุนสนับสนุนเกษตรกรปลูกป่าแบบให้เปล่า เกษตรกรกลุ่มนี้จึงสนใจเข้าร่วม โครงการฯ มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมที่ไม่ เข้มแข็งนัก ซึ่งอธิบายได้ตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (exchange theory) ของ George C. Homans ที่กล่าวไว้ว่า การแลกเปลี่ยนของบุคคลเกี่ยวข้องกับการมองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อจะก่อให้เกิดรางวัล (reward) และให้คุณค่า (value) กับสิ่งที่จะ ได้รางวัล ดังนั้นเกษตรกรกลุ่มที่เป็นสมาชิกเพียงกลุ่มเดียว แต่เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ความสนใจสูง จึงทำให้บุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มนี้เข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุด

1.3) ระดับความคิดเห็น จากการศึกษ พบว่า เกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็น ในเชิงเห็นด้วยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่ามากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่เห็นด้วย เรื่องนี้อธิบายได้ตามแนวคิดเรื่องความคิดเห็นของ Kalasa (1969) ซึ่งกล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นพื้นฐานด้านอารมณ์ของบุคคลที่เกิดขึ้นจากสิ่งเร้าภายนอก บุคคลที่มีความคิดเห็นในด้านบวก ย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมไปในทางที่สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานอารมณ์ของตนเอง บุคคลจะใช้ระดับความคิดเห็นเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งประกอบการตัดสินใจ และประเมินสิ่งที่จะได้ รับในอนาคต ดังนั้นเกษตรกรที่มีระดับความคิดเห็นในเชิงเห็นด้วยจึงเข้าร่วมโครงการส่งเสริม เกษตรกรปลูกป่ามากกว่ากลุ่มที่มีความคิดเห็นในเชิงที่ไม่เห็นด้วย

1.4) บุคลิกภาพ ผลจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย เข้าร่วมโครงการมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง ทั้งนี้เพราะเกษตรกรที่มีบุคลิก ภาพแบบเปิดเผยมักจะเป็นคนใจกว้างยอมรับเหตุผลและชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีทัศนคติที่เอื้อ อำนวยต่อการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเกิดขึ้น เกษตรกรกลุ่มที่มี บุคลิกภาพแบบเปิดเผยจึงขอเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง ซึ่ง อาจอธิบายโดยใช้แนวคิดบุคลิกภาพของ Eysenck (1959, อ้างใน ยุติ วัทยะโชติ, 2535

: 29) บุคลิกภาพแบบเปิดเผยเป็นลักษณะของคนที่ชอบสังคม มองโลกในแง่ดี ชอบการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง ซึ่งมักไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงและสนใจกับเหตุการณ์รอบข้างมากนัก บุคลิกภาพส่วนบุคคลมีความสำคัญต่อการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ มีบทบาทในฐานะเป็นตัวแปรอยู่ตรงกลางระหว่างกระบวนการส่งร่ำกับพฤติกรรมตอบสนอง ดังนั้นโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าซึ่งให้การสนับสนุนทุนและการส่งเสริม ถือว่าเป็นสิ่งร่ำภายนอก บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย จึงมีปฏิกิริยาตอบสนองกับสิ่งร่ำดังกล่าวได้รวดเร็ว จึงแสดงพฤติกรรมเข้าร่วมโครงการในปีที่เริ่มส่งเสริมตามโครงการก่อนบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบปิดบัง

1.5) ขนาดที่ดินถือครอง ผลจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่มีขนาดที่ดินถือครองขนาดใหญ่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า มากกว่าเกษตรกรผู้มีที่ดินถือครองขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีขนาดที่ดินถือครองขนาดใหญ่ ย่อมมีพื้นที่ทำกินเพียงพอในการประกอบอาชีพการเพาะปลูก จึงไม่มีผลกระทบมากนักต่อการที่จะนำที่ดินส่วนหนึ่งไปปลูกต้นไม้ในรูปสวนป่า จากการศึกษาเชิงคุณภาพในภาคสนาม พบว่า เกษตรกรใช้พื้นที่ทำไร่สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดและอ้อยเป็นส่วนใหญ่ เมื่อปลูกติดต่อกันเป็นเวลานานดินเสื่อมคุณภาพ ค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ยสูงไม่คุ้มกับรายได้ที่ได้รับ เมื่อมีโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าให้ความช่วยเหลือในการลงทุน จึงจัดแบ่งที่ดินส่วนหนึ่งเข้าร่วมโครงการฯ โดยไม่มีผลกระทบกับการประกอบอาชีพเดิมมากนัก

1.6) ช่องทางข่าวสาร จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข่าวสารจากสื่อทั้งสองประเภท ทั้งนี้เนื่องจากสื่อดังกล่าวเป็นช่องทางนำข่าวสารโครงการฯ ไปสู่เกษตรกรจนถึงขั้นตัดสินใจยอมรับเข้าร่วมโครงการฯ สื่อมวลชนจะช่วยเผยแพร่ข่าวโครงการฯ ให้เกษตรกรได้รับทราบในลักษณะที่กว้างไม่เฉพาะเจาะจง เป็นการสร้างความสนใจให้เกษตรกรได้รู้จักโครงการฯ ส่วนสื่อบุคคลจะเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการที่เป็นรายละเอียด และเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น เกษตรกรสามารถซักถามรายละเอียดจนเกิดความรู้ความเข้าใจ สื่อบุคคลมีบทบาทในการชักจูงจนถึงขั้นเกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ได้ ซึ่งในขั้นนี้หมายถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการติดต่อสื่อสาร ซึ่งวิญญ์ จารัสพันธุ์ (ม.บ.ป : 2) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารพิจารณาได้จากประสิทธิภาพขององค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร ปัจจัยช่องทางสื่อสาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่อยู่ในการบวนการสื่อสาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเลือกสื่อที่เหมาะสมกับระบบ

การรับรู้ของผู้รับสาร ผู้ส่งสารต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจากสื่อทั้ง 2 ประเภท จึงได้รับการพัฒนาการรับรู้อย่างเป็นลำดับและต่อเนื่อง ดังนั้นเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจากสื่อทั้ง 2 ประเภทจึงเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข่าวสารผ่านสื่อครบทั้ง 2 ประเภท

1.7) ความถูกต้องของข่าวสาร จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารถูกต้องมากเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่ได้รับความถูกต้องของข่าวสารน้อย ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ นอกจากจะแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯ ในมากที่สุดก่อนที่จะนำไปประกอบการตัดสินใจแล้ว เกษตรกรก็มักจะไปปรึกษาหารือกับผู้นำหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพื่อตรวจสอบข่าวสารโครงการฯ เพิ่มเติมอีก รวมทั้งภายในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เกษตรกรกลุ่มนี้มีการตรวจสอบข่าวสารโครงการฯ หลายครั้ง ทำให้มีโอกาสได้รับข่าวสารถูกต้องตรงตามเนื้อหาโครงการมากกว่าเกษตรกรกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งไม่ต้องการทราบเนื้อหาและรายละเอียดของโครงการฯ มากนัก ภายใตกรอบแนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสารซึ่ง ชวัญ เรือน กิตติวัฒน์ (2531 : 34-38) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของปัจจัยด้านบุคคลในกระบวนการสื่อสารว่า ผู้รับสารจะรับข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับทัศนคติและระดับความรู้ของผู้รับสาร ถ้าผู้รับสารได้รับข่าวสารที่ตรงกับความสนใจของตนเองก็จะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมที่ตอบสนองกับสารนั้น และแสวงหารายละเอียดและความชัดเจนของข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจในความหมายตรงตามเนื้อหาที่ผู้ส่งสารได้สื่อสารมา ดังนั้นเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารถูกต้องตรงตามเนื้อหาของโครงการฯ มากจึงเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่ได้รับความถูกต้องของข่าวสารน้อย

1.8) ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ในการปลูกต้นไม้เพื่อใช้สอยส่วนตัวมากกว่าเพื่อขาย และวัตถุประสงค์ทั่วไป ผลจากการศึกษา ตามตารางที่ 34 พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ในการปลูกเพื่อใช้สอยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.3 ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินในการเพาะปลูก จึงตัดต้นไม้ออกให้โล่งเตียนเพื่อเปิดแสงแดดซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชไร่ โดยหวังให้ได้ผลผลิตจากพืชไร่ให้มากที่สุด จึงเป็นเหตุให้เกิดความขาดแคลนไม้ใช้สอยภายในครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้ขนาดใหญ่สำหรับก่อสร้างบ้านเรือนไม้พื้นสำหรับเชื้อเพลิงหุงต้มประจำวัน ซึ่งนับวันจะหายาก ประกอบกับไม้จากป่าธรรมชาติก็เริ่มขาดแคลน เกษตรกรจึงมีความจำเป็นต้องจัดหาไม้ เพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนภายในครัวเรือนตน จึงนับเป็นความจำเป็นเบื้องต้นสำหรับเกษตรกรที่จะ

ต้องปลูกต้นไม้ไว้ใช้สอยเป็นของตนเอง ภายใต้กรอบทฤษฎีแรงจูงใจของ Abraham H. Maslow (อ้างใน ประสพ รัตนคุณ, 2533 : 29-33) อธิบายไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการตามลำดับจากระดับต่ำไปหาระดับสูง ความต้องการทางร่างกาย เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อการอยู่รอด การปลูกไม้ใช้สอยของเกษตรกรจึงนับว่ามีความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการเบื้องต้น ดังนั้นเกษตรกรจึงขอเข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากเห็นว่าโครงการฯ จะสามารถตอบสนองความต้องการเบื้องต้นให้ตนเองได้

2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าของ เกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

2.1) อายุ จากการศึกษา พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าเพราะปัจจุบันข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีบทบาทต่อการรับรู้ของเกษตรกรเป็นอย่างมาก การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานพัฒนาอาชีพถูกถ่ายทอดไปยังเกษตรกรจากสื่อดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโครงการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรไม่ว่าจะมีอายุแตกต่างกันอย่างไร ต่างก็มีโอกาสได้รับข่าวสารจากสื่อดังกล่าวไม่แตกต่างกัน แม้เกษตรกรอายุมากจะผ่านประสบการณ์ในชีวิตมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า แต่สังคมเกษตรกรไทยตามชนบทจะอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มในหมู่บ้าน มีการพบปะพูดคุยถ่ายทอดข่าวสารระหว่างกันอยู่เสมอ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เมื่อมีโครงการฯ ใหม่ ๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้านก็มักจะร่วมปรึกษารื้อหรือกันภายในกลุ่มเพื่อนบ้านหรือกลุ่มญาติใกล้ชิด ถ้าเห็นว่าตนเองมีความพร้อมที่จะร่วมโครงการใด ๆ ก็จะชวนกันเข้าร่วมโครงการพร้อม ๆ กันโดยไม่เลือกแบ่งชั้นอายุ จากการศึกษาในภาคสนาม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าในหมู่บ้านเดียวกันจะมีจำนวนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป และจากผลการศึกษาเชิงปริมาณในครั้งนี้พบว่า เกษตรกรจังหวัดขอนแก่นมีอายุอยู่ระหว่าง 23-91 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยอายุเฉลี่ย 48.8 ปี แสดงว่าการกระจายของชั้นอายุเกษตรกรมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นอายุเกษตรกรจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

2.2) การได้รับการอบรม ผลจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรได้รับการอบรมเฉลี่ยคนละ 1 ครั้ง หลักสูตรที่อบรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเพาะปลูกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.7 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาเข้ารับการอบรม 1-2 วัน เป็นหลักสูตรระยะสั้น เนื่องจากหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมเห็นว่าจะมีผลกระทบกับการประกอบอาชีพของเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่ไปเข้ารับการอบรมมักจะได้รับการขอร้องจากภักนั้น ผู้ใหญ่บ้านให้เป็นตัวแทนหมู่บ้าน สานรับเนื้อหา

ในหลักสูตรที่อบรมจะเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรนำเทคนิคไปใช้ปฏิบัติงานเฉพาะปลูกของตนแต่เพียงด้านเดียว จึงทำให้เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจงานทางด้านการปลูกไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นบทบาทของสื่อมวลชนในปัจจุบันน่ามีส่วนในการให้ความรู้ทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมักจะให้ความรู้ทางด้านการเกษตรในรูปแบบผสมผสานความบันเทิงชวนให้ติดตาม จึงทำให้เกษตรกรมีความรู้ทางด้านนี้ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาจึงพบว่า จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

2.3 แรงจูงใจ จากการศึกษา พบว่า แรงจูงใจไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย มีถึง ร้อยละ 67.1 และพบว่าเป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. ร้อยละ 52.8 แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ฐานะค่อนข้างยากจน ไม่มีเงินลงทุน จึงจำเป็นต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ธ.ก.ส. ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมโครงการฯ จะต้องจัดหาทุนดำเนินการล่วงหน้า เนื่องจากเงื่อนไขการจ่ายเงินโครงการฯ กำหนดให้เกษตรกรจะต้องปฏิบัติงานให้ได้ผลงานแล้วเสร็จก่อน จึงจะได้รับการพิจารณาให้รับเงินตามเงื่อนไขเมื่อถึงสิ้นปี เงื่อนไขดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคสำหรับเกษตรกรที่มีรายได้น้อย เนื่องจากมีการต้องไปกู้ยืมเงินลงทุน ถึงแม้โครงการฯ นี้เกษตรกรจะเห็นว่าดี เพราะให้การสนับสนุนเงินลงทุน แต่เงื่อนไขการจ่ายเงินเป็นอุปสรรคสำหรับเกษตรกรเนื่องจาก การที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เกษตรกรย่อมต้องประเมินโอกาสที่จะได้รับว่ามีอุปสรรคมากน้อยเพียงใด ดังนั้นข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาแรงจูงใจในครั้งนี้ จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ ประกอบกับเนื่องจากโครงการนี้สนับสนุนเป็นระยะเวลาเพียง 5 ปี ไม่ที่ปลูกเป็นไม้โตช้า เกษตรกรไม่สามารถที่จะรอผลผลิตจากไม้ซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่เกษตรกรเห็นว่าแรงจูงใจไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งอธิบายได้ภายใต้กรอบทฤษฎีการแลกเปลี่ยนของ George C. Homans ซึ่งกล่าวว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทน จะคำนึงถึงโอกาสที่บุคคลจะได้รับสิ่งนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นจากข้อจำกัดทั้งที่เป็นเงื่อนไขการจ่ายเงินในระหว่างดำเนินการและหลังสิ้นสุดโครงการฯ แล้วต่างเป็นข้อจำกัดในด้านโอกาสที่เกษตรกรจะยอมรับได้ จึงทำให้การศึกษานี้ พบว่า แรงจูงใจไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร

นอกจากนี้หากพิจารณาแรงจูงใจในความหมายว่า เป็นการสร้างระบบการจูงใจแก่เกษตรกรโดยมีเงินทุนและการให้บริการด้านส่งเสริมเป็นเครื่องล่อ (incentive) ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องล่อภายนอกตัวบุคคล เกษตรกรอาจมีความต้องการที่จะได้รับแรงจูงใจที่เป็นความพอ

ใจ นอกเหนือไปจากการได้รับเงินทุน และการส่งเสริมด้วย เช่น ความมั่นใจว่ารัฐจะให้การสนับสนุนโครงการฯ นี้ตลอดไปโดยไม่ล้มเลิกโครงการฯ เสียก่อน เนื่องจากมีโครงการส่งเสริมของรัฐและเอกชนบางโครงการฯ ก่อนหน้านั้นได้ล้มเลิกไปในขณะกำลังดำเนินการส่งเสริม ภายใต้กรอบทฤษฎีการแลกเปลี่ยนเชิงพฤติกรรมของ George C. Homans กล่าวว่า นอกจากบุคคลจะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนที่เป็นวัตถุ ซึ่งหมายถึงผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแล้ว แต่ยังมีความหมายรวมถึงผลประโยชน์ที่เป็นความรู้สึก เช่น ความพอใจ ความภาคภูมิใจ ชื่อเสียง เกียรติยศด้วย ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่จะศึกษาแต่เพียงประเด็นตัวแปรแรงจูงใจที่เป็นความต้องการด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรได้มีการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการศึกษาแรงจูงใจที่เป็นความรู้สึกด้วย จึงจะทำให้ผลการศึกษาตัวแปรแรงจูงใจมีความถูกต้องและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

2.4 รายได้ต่อปี จากการศึกษา พบว่า รายได้ต่อปีไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า เพราะจากการศึกษาสภาพการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของเกษตรกรในชนบทโดยทั่วไป พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่เกษตรกรในจังหวัดขอนแก่นมีวิถีชีวิตที่เหมือนกัน เพียงแต่ผู้มีรายได้มากจะใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านมากกว่าผู้อื่น มีการเดินทางติดต่อกับภายนอกมากกว่าในบางโอกาสรวมทั้งออกงานสังคมในหมู่บ้านอยู่เสมอ รายได้ที่หามาได้มักจะไม่นำไปใช้เพื่อขยายการลงทุนมากนัก เมื่อมีโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าเกิดขึ้น โครงการนี้ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนจำนวนหนึ่งแก่เกษตรกร ทำให้ลดภาระค่าใช้จ่ายไปได้ส่วนหนึ่ง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่ว่าจะมีความแตกต่างด้านรายได้อย่างไร ก็ไม่เป็นภาระที่จะออกเงินทุนเพิ่มเติมมากนัก ดังนั้นรายได้ต่อปีของเกษตรกรจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

2.5 การใช้ประโยชน์จากไม้ จากการศึกษา พบว่า ระดับการใช้ประโยชน์จากไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่า ในปัจจุบันเกษตรกรได้ลดการใช้ไม้ในการใช้สอยประจำวันลงกว่าแต่ก่อน ทั้งนี้เนื่องจากไม้ใช้สอยเริ่มขาดแคลน เกษตรกรได้ปรับตัวเองด้วยการเลือกวัสดุอย่างอื่นมาใช้แทน เช่น ใช้คอนกรีต หิน ปูน เพื่อสร้างบ้านเรือน ใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงหุงต้มแทนฟืนและถ่าน อุปกรณ์การเกษตรใช้โลหะและพลาสติกทดแทน เป็นต้น จากการศึกษาภาคสนามพบว่า เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินของตนเอง มักจะสงวนไม้ส่วนหนึ่งไว้ให้ลูกหลานเพื่อสร้างบ้านเรือน แม้ในบริเวณที่นาที่ไร่หรือตามแนวรั้วก็จะเหลือไม้ไว้ใช้สอยในครัวเรือน เกษตรกรที่ไม่มีไม้ก่อสร้างเป็นของตนเอง

เอง ก็อาจไปขอซื้อจากกลุ่มญาติในราคาถูก ไม่พินก็อาจเก็บหาได้จากป่าที่อยู่ใกล้บ้าน หรือจากที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังพบว่า เกษตรกรนำไม้เก่าที่ใช้แล้วกลับมาใช้ในงานก่อสร้างบ้านเรือนมากขึ้น รู้จักใช้น้ำยาเคมีกันมอดรักษาเนื้อไม้ให้มีอายุใช้งานนานยิ่งขึ้น ภายใต้กรอบแนวคิดนิเวศวิทยามนุษย์ของ Rambo (1984) ซึ่งได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบนิเวศและระบบสังคมไว้ว่า เมื่อระบบใดระบบหนึ่งเสียสมดุล ระบบนั้นก็จะมี การปรับตัวเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบไว้ กรณีการนำเข้าประโยชน์จากไม้ มนุษย์ก็รู้จักปรับตัว โดยการคิดค้นดัดแปลงนำวัสดุอื่นที่มีคุณลักษณะการใช้งานที่ใกล้เคียงกันมาใช้แทน ดังนั้นจะเห็นได้ ว่าไม่ว่าเกษตรกรจะมีระดับการนำเข้าประโยชน์จากไม้แตกต่างกันอย่างไรก็จะมี ความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

2.6 แรงงานในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า แรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรของจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และทำไร่ เป็นหลัก แรงงานส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครัวเรือน หากไม่พอก็จะจ้างแรงงานในหมู่บ้านเพิ่มเติม ในปัจจุบัน พบว่า ในบางพื้นที่ที่ขาดแคลนแรงงาน เกษตรกรจึงมักใช้เครื่องมือ เครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงมาใช้ในการเกษตรของตนแทนมากขึ้น ผู้ที่ไม่มีเครื่องจักรเป็นของตนเองจะใช้วิธีจ้างแรงงานเพื่อนบ้าน กรณีที่มีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานเพิ่มเติม โดยมากจะไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาแรงงานเท่าใดนัก เพราะในช่วงฤดูทำไร่ทำนาแรงงานที่ไปทำงานนอกหมู่บ้านมักจะกลับมาช่วยงานครอบครัวของตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือนน้อย จะแก้ปัญหาโดยผลัดเปลี่ยนแรงงานกัน งานปลูกต้นไม้ในรูปสวนป่าก็มีลักษณะและวิธีการจัดการแรงงานที่แตกต่างจากการทำ การเกษตรกรรมประเภทอื่นเท่าใดนัก ประกอบกับการช่วยเหลือด้านเงินทุนตามโครงการฯ ก็สามารถนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานเพิ่มได้อยู่แล้ว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรจะมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากน้อยแตกต่างกันอย่างไร ก็จะไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

2.7 ความถี่ในการรับข่าวสาร จากการศึกษา พบว่า ความถี่ในการรับข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ทั้งนี้เพราะเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปีแรกที่เริ่มโครงการฯ ถือว่าเป็นผู้นำในด้านการตัดสินใจ ซึ่งจัดเป็นผู้นำการยอมรับ (innovators) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่กระตือรือร้นในความคิดใหม่ ๆ ตัดสินใจได้ฉับพลัน จากผลการศึกษาตามตารางที่ 3 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพเป็นแบบเปิดเผย คิดเป็นร้อยละ 60.5 แสดงว่าเกษตรกรกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่าย แม้จะได้รับความถี่ข่าวสารมากน้อยอย่างไรก็จะมีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรกลุ่มนี้เท่าใดนัก เกษตรกรกลุ่มนี้จึงมักไม่ค่อยไปแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมในเรื่องที่ตัวเองรู้แล้ว จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า เนื้อหาข่าวสารที่ผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ถ่ายทอดให้เกษตรกรอยู่เป็นประจำเป็นเรื่องการเชิญชวน และแนะนำวิธีการเข้าร่วมโครงการฯ เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นเรื่องที่เกษตรกรทราบดีอยู่แล้ว จากข้อค้นพบในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะด้านบุคลิกภาพของเกษตรกร และเนื้อหาข่าวสารที่เกษตรกรได้รับจึงไม่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ มากนัก เพราะนอกจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพและด้านข่าวสารแล้วยังมีปัจจัยทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรเป็นปัจจัยที่จะต้องได้รับการพิจารณา ซึ่งวิสุทธิ จารัสพันธ์ (ม.ป.ป. : 7) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีและความรู้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพและปัจจัยเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นความถี่ในการรับข่าวสารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า

2.8 ความสอดคล้องกับอาชีพ จากการศึกษา พบว่า ความสอดคล้องกับอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ของจังหวัดขอนแก่นประกอบอาชีพทำไร่ทำนากันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรได้ถูกถ่ายทอดและสั่งสมมานานตลอดชั่วอายุคน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหาร การจัดการหรือเทคนิคการเพาะปลูก ตลอดจนมีความสามารถในการดัดแปลงเครื่องมือเครื่องใช้ในการงานการเกษตรได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการส่งเสริมตามโครงการช่วยเหลือเงินทุนและความรู้เทคนิคให้กับเกษตรกร เกษตรกรจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกป่าไม่แตกต่างจากอาชีพเดิมเท่าใดนัก เพราะมีทางราชการคอยช่วยเหลือและสนับสนุนส่วนหนึ่งด้วย ดังนั้นความสอดคล้องกับอาชีพจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการยอมรับนวัตกรรมของ Everett M. Rogers ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของอัตราการยอมรับนวัตกรรมไว้ว่า ความสอดคล้องกับอาชีพเดิม แม้จะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอัตราการยอมรับ แต่ไม่มีความแตกต่างตามนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราการยอมรับนวัตกรรม ดังนั้นความสอดคล้องกับอาชีพจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า